

ERCIYES

ÖLÜMSÜZ ATA

34-35

34-35

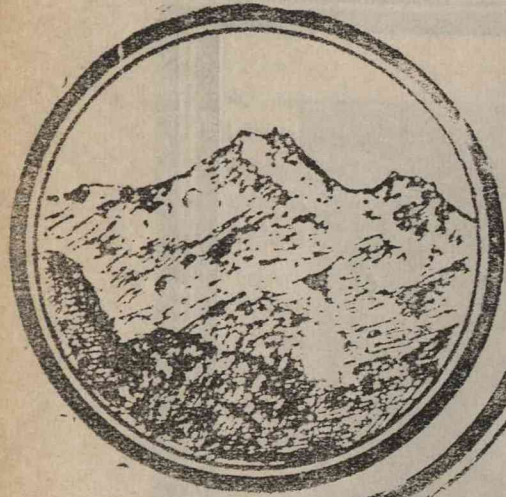
ERCIYES

ERCIYES

YIL : 4

Kasım — Aralık

SAYI : 34 - 35

KAYSERİ HALKEVİ DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

İNÖNÜ'nün Türk Milletine beyannamesi

Ölmez ATA	Reşat OĞUZ
Ölümsüz ATA (Şiir)	Ferdi FAHİR
Büyük ATAMIZ	Cemil Sena ONGUN
ATATÜRK ve Sağduyu	Ali Rıza ÖNDER
ATATÜRK ile karşıkarşıya	Rağit BENER
Öldüğü gün	Mustafa PİŞKİN
Feryadım ve ağıdım (şiir)	*
Fazilet	Yusuf Mazhar EREN
Erzincan'a ağıt (şiir)	Şerife SOYKAN
Şairimtıraklara dair	Ferdi FAHİR
Başboş çocuklara dair	Sabri OZANOĞLU
Hâtıra (şiir)	S.N. ÖZERDİM
Kayseride çıkmış olan dergiler	Ali Rıza ÖNDER
Kayseri ağıt kelimeler	Kazım ÖZYEDEKÇİ
Nüfus sayımı dolayısıyla	Dr. Etem SEÇKİN
Hak ve vazife	Rıza SEMBOL
Topkayalarda sabah	Nedime ERGÜL
Yeregeçen (Yerebatan)	Fikret SEZGİN
Kayserinin öğretim durumu	K.Ö.
Türk edebiyatı roman antolojisi	I. Zeki BURDURLU

Büyük Türk Milletine:

21 - XI - 1938

Bütün ömrünü hizmetine vakfettiği sevgili milletin ihtiram kolları üstünde ulu Atatürk'ün fâni vücudu istirahat yerine tevdi edilmiştir. Hakikatte yattığı yer, Türk Milletinin onun için aşk ve ıstıhorla dolu olan kohraman ve vefalı göğsüdür.

Atatürk, tarihte uğradığımız en zalim ve haksız ittiham gününde meydana atılmış, Türk Milletinin masum ve haklı olduğunu iddia ve ilân etmiştir. İlk önce ehemmiyeti kavranmamış olan gür sesi, asla yıpranmayan bir kuvvetle nihayet bütün cihanın suuruna nüfuz etmiştir.

En büyük zaferleri kazandıktan sonra da Atatürk, ömrünü yalnız Türk Milletinin haklarını, insanlığa ezeli hizmetlerini ve tarihe hakkettiği meziyetlerini isbat etmekle geçirmiştir. Milletimizin cüyüklüğüne, kudretine, faziletine, medeniyet istidadına ve mükellef olduğu insanîyet vazifelerine sarsılmaz itikadı vardı. "Ne Mutlu Türküm diyene!", dediği zaman, kendi engin ruhunun, hiç sönmeyen aşkını en mânalı bir surette hülâsa etmişti.

Fena zihniyet ve idâre ile geri bırakılmış Türk cemiyetini, en kısa yoldan insanlığın en mütakâmil ve en temiz zihniyetle mücehhez, modern bir devlet haline getirmek onun başlıca gaygusu olmuştur. Teşkilâtı Esasîyemizde ve bugün hizmet başında, irfan muhitinde ve geniş halk içinde bulunan bütün vatandaşların viedarlarında yerleşmiş olan Lâik, Milliyetçi, Halkçı, İnkılâpçı, Devletçi Cumhuriyet, bize bütün evsafıyla Atatürk'ü en kıymetli emanetidir.

Ufulündenberi Atatürk'ün aziz adı ve hâtrası, bütün halkımızın en candan saygısıyla sarılmıştır. Memleketimizin her köşesinde ve bütün milletçe kendisine gösterdiğimiz samimî bağlık, devlet ve milletimiz için kudret ve vefanın belâği misalidir. Türk Milletinin aziz Atatürk'e gösterdiği sevgi ve saygı, onun niçin Atatürk gibi bir evlât yetiştirebilir bir kaynak olduğunu bütün dünyaya göstermiştir.

Atatürk'e tâzim vazifemizi ifa ettiğimiz bu anda, halkımıza, kalbimden gelen şükran duygularını ifade etmeyi ödenmesi lâzım bir borç saydım.

Milletler arasında kardeşçe bir insanlık hayatı Atatürk'ün en kıymetli ideali idi. Bütün dünyada ölümünün gördüğü ihtiramı, insanlığın âtisi için ümit verici bir müjde olarak selâmlarım. Bu sözlerimi yazıları ve topraklarımızda şovalye askerleri ve mümtaz şahsiyetleriyle yasıma iştirak eden büyük milletlere, Türk Milleti adına şükranlarımın ifadesidir.

Devletimizin bânisi ve milletimizin fedakâr, sadık hâdimi.

İnsanlık idealinin âşk ve mümtaz siması,

Eşsiz kahraman Atatürk!

Vatan sana minnettardır.

Bütün ömrünü hizmetine verdiği Türk milleti ile beraber senin huzurunda tâzim ile eğiliyoruz. Bütün hayatında bize ruhundaki ateşten canlılık verdin. Emin ol, aziz hâtrân sönmez meşale olarak ruhlarımızı daima ateşli ve uyanık tutacaktır.

REİSİCUMHUR
İSMET İNÖNÜ

YIL : 4 - 1946

SAYI : 34 - 35

ÖLÜMSÜZ ATA

Reşat OĞUZ

Çanakkale savaşının şanlı destanında bayraklaşan Mustafa Kemal, kurtuluş tarihimizin zafer kubbesinde ebedi bir haşmetin nuru ile yanan Gazi, Türkiye Cumhuriyetinin her ileri hamlesinde alevden bir şahikanın destanı heybetile atilene uzanan ATATÜRK, yedi yıl evvel bugün hayata gözlerini yummuştu. Şerefli hayatında, yurt için çalışmanın istiklâl ve Cümhuriyete menfaatsiz bağlanmanın, hürriyet ve zaferi yaratmakta vatan aşkından başka bir gaye tanımamanın, ulvi örneklerini bizzat vermiş olan kahraman ve büyük insan ATATÜRK, bütün dünyanın husumetle Türk Milleti için harekete geçtiği bir günde, uçurumlar cehennemine yuvarlanmak üzere olan vatani, ruhundaki emsalsiz kudretin sihrile kurtardı. Türklüğü, istiklâlin bulutsuz semasında, zaferlerin cemiyetinde olmanın gurur ve heyecanı ile doldurdu.

Yedi yıldan beri millet hayatında attığımız her ileri adımda, ATATÜRK adı, muzaffer orduların omuzlarında ilâhî bir ihtişamla köpüren zafer bayrakları gibi dalgalanmaktadır.

Bugün O'nun adı Türk milletine "Daima daha ileriye, daima daha yükseğe!" diye haykıran bir imanın ateşli sesidir.

Kazanılan her zaferde, başarılan her büyük dâvada O'nun millet hâfızasına intikal eden büyük ruhunu konuşur ve engin heyecanı dile gelir...

Vatan kahramanı ATATÜRK'e layık bir vatan çocuğu olmanın ilk vasfı, O'nun mukaddes emaneti Cümhuriyeti, inkılapları ve aziz vatani ebedi bir koruyuşun çelik azmi ile çelenklemektir.

Hür ve müstakil yaşamının, ileri ve yüksek bir insan cemiyetinin eşsiz vasıflarile muhat bulunmanın, dünya milletleri yanında saygı ve itibar görmenin büyük mânasını varlığında bulduğumuz ATATÜRK'ün yüksek mânevi varlığı huzurunda, içten gelen tâzim duygusu ve vecd dolu bir imanla eğilelim...

Ölümsüz Ata

Bundan yedi yıl önce başlayan acı sonun,
Ay-yıldızlı bayrağın ve yigirmi milyonun
Boynunun bükülerek birden öksüz kaldığı,
ATATÜRK'ü ecelin ellerinden aldığı
Ve bir tek kalb olarak bütün vatandaşların
O'nun için gözünden kanlı kanı yaşların
Dökülüp saçıldığı kara günün üstünden
Yedi yıl oldu bugün, bizi yakarak geçen...
Nasıl kıydın bilmemki O'na insafsız ecel,
O Türk'ün gözbebeği, bütün cihana bedel,
O büyük adama, O eşsiz kahramana sen
«Yazık yirmi milyon Türk öksüz kalır!» demeden...

Yanımızdan ayırsan, aramızdan alsan da
O, bizim içimizde, damarmızdaki kanda;
Bizim olan herşeyde, baktığımız her yerde
Hep O yaşamaktadır var olan her eserde...
Ruhu yirmi milyonluk bir millette yaşayan
Nasıl olur da ölür bilmemki hiç O insan!..
O insan ki bu yurdu ve koca bir milleti
Kurtarıp zulm elinden kurdu Cümhuriyeti..
O insan ki Türklüğün ebedi güneşidir,
O insan ki ölümsüz ilâhların eşidir..
Tarihte «Büyük» diye anılan çok insan var,
Fakat ATA yanında hepsi «küçük» kalırlar..
Hiçbiriyle onların kıyaslanamaz ATAM
O'nun büyüklüğünü bilmem nasıl anlatam..
Yaman bir diplomattı, kahraman bir askerdi,
Siyasî, askerî her güçlüğü hallederdi.
Yenemeyeceği hiç zorluk yoktu önünde,
Nevmidiye düşmedi birgün olsun ömründe.
Milletine güveni tamdı O'nun her zaman
Vardı aralarında karşılıklı bir inan.
Bu inan kalblerden hiç eksilmiyecektir
ATATÜRK Türkiye'si adem bilmiyecektir.
İlelebet dünyada payidar kalacaktır,
Ona yan gözle bakan mutlak kahrolacaktır.

FERDİ FAHİR

Büyük Atamız

Cemil Sena ONGUN

Zengin ve eski bir tarihe malik olan milletler, büyüktürler; ve bunlar hayatlarının çeşitli devirlerinde siyasal, sosyal sınavların en korkunçlarını geçirirler. Bunun içindir ki, büyük insanları da büyük milletler çıkarır. Tarihin genel akışı içinde çeşitli bunalma (buhan)lara maruz kalan her hangi bir millet, kendisine yol gösteren bir kurtarıcı yetiştirmese, yıkılmıya mahkumdur. Geçmişin binbir serüvenle dolu ve ibret verici olayları, bizi bu hakikate inandırmaktadır. Türk milleti bu bakımdan, şef yetiştirmekte en ileri milletler arasındadır. Bu, milletimizin büyüklük ve asaletine olduğu kadar da daima zinde bir ruh ve hudut kaynağı olduğuna delâlet eder.

Hiçbir millet, bizi istiklâl savaşına mecbur eden haksızlık ve ifhama uğramış değildi. Ve kendi tarihimiz de, bu kadar feci sınav geçirmiş değildi. Ahlâkın bozulduğu devirlerde büyük ahlâkçılar, mânevi sefaletlerin arttığı devirlerde tanrısel peygamberler türediği gibi, milletlerin hayatîyetine son vermek istiyen maksatlar karşısında da büyük kahramanlar çıkar. Bu, sosyal olduğu kadar doğal determinizmin bir neticesidir.

Bizim için ATATÜRK, milletimizin korkunç sarsıntılar geçirdiği bir anda yetişmiş olan tanrısel bir şef oldu. Tanrısel diyoruz çünkü: Onun başardığı işler bu toprağın mâzisini bilenler için mucizeden de üstündür. Ve âdeta ATATÜRK, ilhamlarını kutsal bir kaynaktan almış gibi, milletimizin muhtaç olduğu her inkılâbı, zamanında

idrak etmiş ve iradesinin mübarek olduğu kadar da ulvi bir darbesile, cemiyetimizi geri bırakmış olan her eski ve fena duyguyu, düşüncüyü, alışkanlıkları yok etmiştir. Onu, dünyanın yetiştirdiği diğer büyüklerle mukayese etmek bile büyük bir saygısızlık olur. Çünkü diğer büyükler, ya servet ve nizam içinde yaşayan cemiyetlerinin kurulmuş makinasını aksatmadan geliştirmek istiyen insanlardır; yahut, başka milletlerin hak ve hürriyetlerine taarruzdan başka bir düşünceleri olmayan haris ve kiskanç şahsiyetlerdir. Bihassa ATATÜRK gibi, bir milleti bahtiyar edebilecek olan her işi başarmak istidadını gösteren büyükleri, tarih nâdirin kayıt etmektedir.

O, yalnız milletimizin istiklâl ve refahını sağlamak için savaşa çıkan bir kahraman değil, belki bir medeniyet dünyasına, en geniş mânada, insaniyet ve adalet duygularını da tamim etmiye çalışmış olan bir idealisttir. Bunun içindir ki, ATATÜRK, artık yalnız milletimizin bir büyüğü değil, insanlığın da kendisile iftihar edebileceği ve ettiği şeflerin en ilerilerinden biridir. Dost ve düşmanlarımızın yaptıkları propagandaları onu bir vasıta ve gaye olarak ileri sürmelerindeki mânâyı, biraz da bu bakımdan anlamak gerektir.

Milletimiz, istikbal için tasarladığı ve tasarladığı her ülküyü, O'nun direktiflerinde bulacak, gençlik O'nun kahraman hayatı ile gösterdiği fedakâr örneği, kendi ödev ve sınavlarının sembolü olarak (Devamı sayfa 6 da)

Atatürk ve Sağduyu

Ali Rıza ÖNDER

Ustünden yedi yıl, geçti. Fakat hiç unutamayız: Ata'nın ölümünü Muhammed'in ölümüne benzetenler oldu. Korktular ki millette bir sarsıntı olacak. Hükümet çözülecek, devlet tehlikeye düşecek. Safdillerin korktuğu, başımıza gelmedi.

O günü, beklenen bir fırsat sananlar oldu. Umdular ki toplum başsız kalacak. Sandılar ki yapılanlar yıkılverecek. Bu ümitle başındaki kasketi fırlatıp fesine sarık doluyarak sokak sokak dolaşmış olanları işittik. Fakat gördük ki irtica dirilemedi. Kötü niyet besliyenler tutturamadı. Ham hayaller, sapık ümitlere bel bağlayanlar göz açamadı. Bir yolcu öldü, fakat kervan yoluna devam ediyor. Ölen ölümsüzlüğe erişti, fakat olumsuzluğa düşenler bir daha kalkamadı. Bu, nasıl oldu? Sebebi açıktır:

Bir büyük adamın gelişi, bayağı bir raslantı, tek başına bir olay değildir. Eski deyimlerle bu, "istisnâ, tesadüfi ve arızı bir hadise" değil, toplumsal bir haldir. Milleti kurtaran, geliştiren ATATÜRK'tür. Buna diyecek yok. Fakat ATATÜRK'ü çıkaran da bu millettir. Mesele iki başlıdır. Hangisini sebep, hangisini eser sayarsanız sayınız. Gerçek olan odur ki bunlar birbirinden ayrı şeyler değildir. Ve ömrü kısa olan fert, uzun vâdeli bir varlık olan topluma bağlı ve onun içindedir. ATATÜRK'ü çıkaran, millet olduğu gibi, adını sonsuzlaştıran, ölümsüzlüğe ulaştıran da odur.

İnsanoğlu, tek olarak ve toplu olarak daima yenilmalara düşmüş, kendi kendisiyle ve başkaları ile savaşmaktan geri kalmamıştır. Yakin tarihe bakalım: Geriliğe, cahillığe ve sapıklığa karşı sağduyunun

ulu bir tepkisi olarak Arabistan'da İslâmiyet doğdu. Bizim milli tarihimize de malolan bu büyük eser, bir zaman kudretini gösterdikten sonra yüzyıllardır yetkisiz ellerde gerileye gerileye acayip bir hal aldı. Aslını kaybetmek, zamana uymamak yüzünden bozula bozula maskaraya çevrildi. Öyle ki, din taassup oldu. Ve tassup, memleketin özünde köklü bir çiban ve üzerinde bir kara belâ gibi görünmeğe başladı. Fakat öte yanda, aklını akıntıya kapırmıyan sağduyulu insanların hareketi de günden güne gelişti. İşte ATATÜRK, bu gelişmenin tam bir ufkusu oldu. Türk'e İslâmiyet yeni doğdu veya yeniden doğdu.

Bugün ATATÜRK'ü milletimizin şahlanmış bir sağduyusu olarak görüyoruz. Bunun sahibi tarihe malolmuştur. Fakat temsil ettiği sağduyu, geleceğe kolatmıştır.

Artık irtica dirilmiyecek, kör gözlerin gösterdiği yoldan yürünmüyecektir. Başlıyan devrim, durmıyan evrim olarak pembe ufuklara doğru yol alacaktır. ATATÜRK, Türklüğün ve insanlığın bir sağduyusu olarak doğdu. Bu sıfat ile, doğan varlık öylece devam ediyor. O, artık çoğunluğa malolmuş, milletin içine sinmiştir. ATA ölmekle toprağa karışmamış, gönüllere girmiştir. O, madde iken erimiş mâna olmuş, zaman ve mekân tanımayan tanrısal bir kuvvet gibi her yerde ve her zaman duyulur ve sevilir bir mertebeye erişmiştir. ATA'nın ölümü, sağduyunun devamı...

Yedinci matem yılını bu düşüncenin ışığı altında mütalea edersek ATATÜRK'ün nekadar içimizde ve aramızda olduğunu görürüz.

ATATÜRK İLE KARŞI KARŞIYA

Raşit BENER

Bundan yirmi seneye yakın bir zaman evvel Tekir dağıda idim. Bir sabahı. Hava gayet güzeldi. Deniz de dalgasız bulunuyordu. Birdenbire kapımız çalındı. Ve bir tezkere getirildi. Okudum. (Atatürk) ün Tekir dağına geldiği ve hemen hükümete gelmekliğim bildiriliyordu. Derhal hazırlandım. Davete icabet ettim. Birde ne göreyim? Atatürk, hükümet salonuna siyah bir yazı tahtası koydurmuş. Hazır olanları lâtîn harufatından imtihan ediyor! Şüphesiz ben de bulunanların arasına katıldım. İmtihan devam ediyordu. Fransızcaları olanlar, başarılı yazıyorlardı; olmayanlar, pat sat bir şeyler karalıyordu. Bir aralık bu çeşitliği gören Atatürk;

— Şimdiye kadar öğrenmeli idiniz! diyerek muahaze etmek istedi.

Bunun üzerine vaziyeti kurtarmak lâzım geldi. Hemen ileriledim, bir selâm verdim. Ve ilâve ettim.

— Paşa hazretleri! Lâtîn alfabesini tanzime memur komisyonunun gazetelerde bir ilâm var. Bu ilânda şöyle deniliyor: "Yakında komisyonun resmî mührünü havi küçük bir alfabe çıkarılacaktır. Bu alfabe çıkıncıya kadar herkes sabırlı olsun, acele etmesin, yalan yanlış öğrenmesin!."

«İşte paşa hazretleri! Komisyonun bu ilânına intizarendir ki hiç birimiz bu işle meşgul olmadık. Risale çıkar çıkmaz bu yeni inkilâbınız da büyük bir sevinçle yerine getirilecektir!»

Bunun üzerine imtihanı terk buyurdular ve hemen Dahiliye Vekillerine emir buyurdular, sözlerini not ettirdiler. Komisyonun alfabeyi çıkarmakta acele etmesini istediler.

(Atatürk) ile ilk def'a olarak karşılaştığım bu hâtırayı yazmakla

bilhassa şu noktaya okuyucularımın dikkat nazarını celbetmek isterim. "Atatürk," hakikat severdi. Hakikate saygı sayardı. Hakikat önünde eğilirdi. Kızmazdı.

İşte nitekim alfabe meselesinde kendisine karşı vaki olan maruzatımı samimi olarak karşılamış, kızmamış ve imtihanı terketmiş, alfabenin yazılmasını emretmiştir.

Zaten de büyük adamlardan ve hele "Atatürk," gibi dahi yaratılmış bir vatanseverimizden de bundan başka ne beklenebilirdi. Ve o hakikatleri gören bir zât olmasaydı müstakil bir vatan, bütün bir Ulus, mükemmel bir Cumhuriyet ve özel devrimler yapabilir miydi? ve buna imkân var mıydı, şüphesiz ki değil!

Öyle ise aziz okuyucularım hep birden diliyelim.

*Öldürme ey avelimin "Allah," ü ekberi
Nuranla keşf-ü rahî sevap eyleyenleri...*

Büyük Atamız

Cemil Sena ONGUN

(4 üncü sayfadan devam)

ebediyete kadar unutulmayacaktır.

Milletler için tarih ve facia ve tehlikeler her zaman mevcuttur. Ve bizi İstiklâl savaşına mecbur eden olgulardan daha fecisi de zühur edebilir. Yaşamak azim ve liyakatında olanlar ateşini ATATÜRK'ün kalb ve vicdanından alan sarsılmaz ve yıkılmaz bir imanla kendi benliklerinde ve milletin manevî şahsiyetinde daha binlerce şefin saklı olduğuna inanmakta güçlük çekmez. ATATÜRK, böyle bir inancın evlâdı, böyle bir imanın şahlandığı büyüklerdendir. O'nu bir fert olarak değil mâneviyetinde temsil ettiği aziz Türk milletinin göksel bir sembolü olarak selâmlarız.

Oldüğü Gün

Mustafa PİŞKIN

Kâbuslu ve uykusuz geçen bir gecenin sonunda erkenden dışarı fırladım. Bütün tabiat sâkit ve mağmum... Beynimde bir uğultu, dizlerimde dermansızlık.. Sebebini anlamadığım ezici bir hissin tesiri altında nereye gideceğimi, ne yapacağımı bilemiyorum. Ağır ve gevşek adımlarım beni liseye kadar sürükledi. Öğleye kadar olan derslerimi büyük bir şuursuzluk ve garip bir üzüntü içinde geçindim.

Öğle radyosu Türklerin, hayır bütün insanlığında duyduğu ve duyacağı haberin en acısını, en meş'umunu yayınladı: «Atatürk aramızdan ebediyen göç etti.» Umulmayacak kadar mevsimsiz olan bu acı haber o anda Kayseriyi bir matem bulutu gibi sarıyor. Caddeleri, evleri, dükkanları dolduran feryatlar ruhlara siniyor. Acı, gözlerde yaş, boğazlarda hıçkırık oluyor. Onu, sevginin bütün hudutsuzluğu ile seven ve sayan, Onun bütün işaretlerini seve seve yerine getiren Kayserili için bu haberdan, bu acıdan daha elim ne olacılırdı?..

Lisedeyim. Okulun bahçesindeki büstün etrafında geniş bir hıçkırık ve gözyaşı kalabalığı. Bütün öğrenciler bu tunç büstü kucaklıyor, öpüyor ve gözyaşlarıyla onu okuyor. Bütün avlu yalvaran, inliyen hıçkırık uğultu ile dolu.

Bu acı, ürpertici tablo karşısında birşey yapamıyor, boğazımda düğümlenen hıçkırıklarla onları seyrediyorum. Bu öksüz, Atasız, bedbaht yavruların döğünmelerini seyretmek ruha ne büyük eza veriyor... Bununla beraber ona bağlılığın, ona sevginin bu en güzel ven en

samimi tezahürünü seyretmeye de doyamıyorum... Havada hıçkırık ve inilti halinde yaş bayrağı gibi esen matem, yerde ağlayan yavruların sesi. Ben de koşmak büstüne, yüz sürmemek, onu kucaklamamak için kendimi zor zaptettim.

Zille beraber hıçkırıklar da sınıflara doluyor. Koridorda bir müddet ağladıktan sonra sınıfa dalıyorum. En büyüklerini kaybeden bu yavruların göğüs parçalamaları, feryatları karşısında kafam işlemiyor, kızarmış sulu gözlere bakıyorum. Onlarda yalvaran, bir şeyler sormak isteyen bir eda var. Bunları ayrı ayrı kucaklamak, bu vefalı gözlerden ayrı ayrı öpmek isteğimi de zor yendim. Onları teselli için tek kelime bulamıyordum. Hem nasıl teselli edebelirdim ki.... Tabiatın sert kanunları, ölümün amansız pençesi ona ulaşmaktan çekinmemişti. Hıçkırık, döğünen öğrencileri güç zapt ediyorduk. Hıçkırıklar sokaklara taşıyor, bütün okul taşile, toprağıle, herşeyile ağlıyordu...

Bu anda İnönü'nün Reiscumhuriyet müjdesi okulun çatısında çinladı, sürekli alkışlar duvarları çatlatıyordu. Yaşlı gözleri kurutan zâfa düşen yüreklere sıkılan şırınga oldu bu müjde....

Geleceğin ümit dolu büyükleri, ağlamak hakkımızdır. Fakat, istikbale güvenmek, ondan aldığımız imana geleceğe ümitle bakmak vazife-nizdir. Bugün döktüğünüz gözyaşları yarın size inkilâp yolunda yürümenin azim ve iradesinde verecektir.

Bütün gönüllerde kolektif bir sevgi yaratan Ebedî Ata, ölümünün

(Deyami Sayfa 14 de)

FERİYADIM VE ACIDIM

III

- Oğlum Berkan için -

Tarife sığmıyacak kadar Tanrım büyüktün...
Şüphem yoktur, riyâm yoktur sözümde...
Fakat niye yavrumu alıp boynumu büktün,
Akıttırdın yaşları, fer kalmadı gözümde!..

Sevgisile beraber sen idin onu veren
" Al sana bir gül, kokla, gönlünü egle! „ diye...
Verdiğine pişman mı oldun aldın elimden,
Kastin mi vardı beni perişan eylemiye..

Verir de alırsın da ; bunu inkâr mı ? Hâşa..
En büyük küfür olur ; ne haddine kımsenin.
Yalan değil feryadım kıl halimi temaşa
Görürsün nasıl hali yavrusunu sevenin !

XX

Fazilet

Yusuf Mazhar EREN

Âlimler, ya tecrübe etmişler, yahut tasavvur etmişler; diyorlarki: Başka insanlarla temas etmeden yetiştirilmiş medenî bir insan yavrusu ürkek, korkak, heyecanlı bir vahşi hayvana döner. Cemiyetin binlerce asırda edindiği hislerden, zekâlardan, zevklerden, sanatlardan onda ne eser kalır, ne de hislenmek, zekâlanmak, zevkalmak istidadı... O, tamamen behindir.

Demek ki insan, cemiyetin eseri dir, medeniyet ona cemiyetten gelir. Demek ki yurt cemiyet haricinde medenilik kuvvetini haiz değildir. Bu, — şimdi üzerinde harp kıyameti kopan — dünyamızda insanın:

1 — Zuhur ve tekâmül etmesi devri vardır.

2 — Uyanması ve temeddün etmesi devri vardır.

Yaratılışın ona verdiği kemalin ne zaman vukubulduğu, ne vakit inkişafa başladığını tayin etmekle uğraşan âlimler, [pekin adamı] denilen müstahase ile bir milyon sene evveline kadar varmışlardır. Henüz ondan arkasına geçilmemiş ise de bu akıl durdurucu rakam insanın ve medeniyetin ne kadar geç ve ne kadar güç teşekkül ettiğini göstermeğe kâfidir.

Yontulmamış taş, cilalı taş devri ve — 300 bin sene evvele kadar uzanan — ilk zamanlarımız pek uzun sürmüştür. Tabiatın istifa kaidesine göre, gerek doğrudan doğru, gerek dolayısıyla ayıkliyerek bugüne kadar yetiştirdiği insan oğlundan arta kalan — muayyen ve mahdut tiplerin — medeniyete girişleri, bu topluluk hayatından

başlamış, bu topluluğun bozulmasından sonra kurulan aile ile devam etmiştir.

* *

Alile, medeniyetin beşiğidir. İnsan, buradan medenileşmiştir. Bu hal onu bir huy (Sıye-klan) mahiti içinde kuvvetlendirmeye, bu kuvvetlenmekte ona daha geniş bir (âşiret-tribat) hayatı yaşatmağa saik olmuştur.

Bundan sonra — ilmi teorilere yol veren bir çok teşekküller geçirmekle beraber — millet ismile muayyen vasıflı bir cemiyet ve devlet namı altında nâzım ve âmil bir taazzuva temessül ederek bugüne ulaşmıştır.

İnsanın bugün kendisini hayvandan saymaması ve nefsinden ilâhî kudretler ve duygular hissetmesi suretile medeniyete sahip çıkması — hal edilmemesi onun izzeti nefsi ve gururu ile alakalı birçok hakikatlerin yalnız henüz meçhul olması, yahut bitaraflıkla aranılmadığından meçhul kalması gibi sebeplerden ileri gelen bir mes'ele olsa bile — metafizik bir takdirin neticesi de olabilir, tabiat nizamının gösterdiği bir safha da teşkil edilebilir.

Var mıydı acaba, mesafe, zaman
Güneşle ay, yıldız, yüce asâman
Boşluğu saran karışık nizam
Nerede başladı? Yürüyor yahu...

Hangi koldan çıkar bu kadar kuvvet,
Nereden fışkırır bu bol maddiyet
Gönüllüsü kimdir, kapmağa niyet
Eylesin bunlardan cihanlar yahu...

Hâdavendi kerim hâdavendi has
Altının yanında değildir nuhas
Etseydin onunla bir kere temas
Anlardin o, sen, ben değildir yahu...

Tabiat yahut halk kudretini tasavvuru önünde insanın kend zâfını, âcizini itiraz etmekten baş- ka çaresi yoktur.

Fakat insan da tabiatın yarattığı idrak ve şuurun medeniyetle bes- lenmesinden ve cemiyet içinde kök salıp büyümesinden dolayı iktisap ettiği ve ikraz edebileceği kuvvet kudret dolayısıyla fert. bir kıymet- tir..

Ferdin refleksi, etkilerle tabiata hâkim olduğu ve endüktif tesirler- le cemiyetlere keyfi hareketlerini kabul ettirdiği düşünülürse :

Bütün cihan bir ferdin dimağının içine sığacak kadar, insanın bü- yümekte olduğunu söylemekte te- reddüt edilemez.

Bugünkü dünya durumunda bu mertebede tetkik olunacak ferdin içinde yaşadığı

- 1 — Bir âlem
- 2 — Bir devlet
- 3 — Mensup olduğu bir millet
- 4 — Çıktığı bir aile

İtibarile bunlardaki mevkiini tayin etmek icap eyler.

Çünkü aile mahdud ve millet namahdud ferdleri ihtiva ettiğinden, her ferdin bir yeri, bir duru- mu olacağı tabiidir. Ailede, insi- yaklarla başlayan ve itiyatlarla kökleşen gidişat tabii şekildeki tekâmülünü devam ettirse idi bu- nun içinde ferdin vaziyetini tayin etmiş olurdu.

Nasıl ki sosyal hayatın insiyak- larile teşekkül eden devletin ifade ettiği mâna ile, millet dediğimiz kitlede de her ferdin mevkiini, doğrudan doğruya, tabiat tayin edememiştir. Hele âlemdeki mevki pek meçhuldür. Halbuki insanın medenilik sıfatile endikatîf tesir

yaparak ihtiyari hareketlerde bu- lunması, ailede ve devlette ferdin mevkiini kendiliğinden değiştire- bilmesini hazırlamaktadır. Bundan dolayı devletler kendi içlerindeki fertlerin mevkiini nizamlarla ta- yin ve fiili ve hareki ahvale ait olan bu nizamların haricindeki şeyler için de milletler (dinler) ve (âdetler) peyda etmiştir. Devletin koyduğu nizamlara (kanun), mil- letlerin kanun haricindeki durum itibarile kabul ettiği şeylere de (Ahlâk kaideleri) denilmiştir.

Bir cemiyette kanun, bir toplu- luğun devamını temin ve hayatını müdafaa ve inkişafını teşkil eder.

Kanun işlemediği gün cemiyet yıkılır. — Yani devlet mahvolur — Bu itibarla buna (kalb) deni- lirse fertte ahlâk kaidelerinin işle- mediği zaman, dolayısıyla devlete ve millete de sirayet eden bir çü- rütücü ve gizli başlangıç yavaş yavaş çökertici bir verem illeti sonunda ölüm mukadder olmakla ahlâk kaidelerine de (akciğer) de- mek yanlış olmaz

Böyle mukayeselerle ifade çı- rına girdiğimiz (kanun) ve (ahlâ- k)ın birisini sırf siyasi. diğerini mücerret mânada almış olursak — ekonomik, teknik, estetik gibi — ayrı ayrı mülâhaza edeceğimiz tesirleri insan vücudunun bir uzvi- yefine benzetmek mümkün olur.

Aslında doğru olmıyan böyle bir tefrik — böyle bahislere bigâ- ne kalanları — iknaa yarar Mese- lâ sadakat, (barsak) ve yalancılık müzmin bir (dizanteriye) teşmil edi- lir. Ahlâk kaideleri vücudun hisse- yatından başlayarak ihtiyari hare- ketlerimizi ihtiva ve içinde yaşadığımız cemiyetin (akciğerine) taal- luk eden âdetlerden ve hislerden ibarettir.

(Devamı sayfa 14 de)

ERZİNCANA AĞIT

Sevgilim yarattın cemi âlemi
Benden esirgedin güdük kalemi
Vaktinde yazardım başa geleni

Erzincan'a varamadım, hallerini göremedim
İşitince ağladım, efkârımdan söyledim:

Erzincan dediği bir büyük şehir
Dağları bedesten, toprağı cevher.
Daha görülmemiş böyle bir sefer.

Ne yaptın sevgilim, bunu neyledin,
Top tüfek atmadan teslim eyledin

Senden izin alır büyük zelzele
Uğraşılmaz başgelinmez arz ile
Taşların altında pişer pirzola

Yenmedik pirzolan yar senin olsun
Ben ayva da yerim nar serin olsun !

S ugilim, aşkımdan salları hareket
Başlara gelmemiş böyle felâket
Yarattın rızıklar, verdin bereket

Yenmedik rızıklar yar senin olsun
Ben elma da yerim nar senin olsun

Bir solukta hem kestir, hem doğrattın
Şu milleti ne hallere uğrattın
Türlü mancaları övdün yarattın
Yenmedik mancalar yar senin olsun

Hortuzdur toprağı, ıssız çölleri
Macun ettin sâbyanları, pirleri
Yapıldı mı Erzincanın yolları
Yıkılmış şehiri, yol senin olsun

Birbirinin soramamış halini
Taşlar ezmiş hayatını, belini
Koydukda gidiyok dünya malını
Şu yalan dünyada mal senin olsun

Kış içinde yaman oldu halimiz
Nere bizim meskenimiz, ilimiz?
Ördek uçtu, ıssız kaldı gölümüz
Ördekler yüzmedik göl senin olsun

Nişanlandım, alamadım yârımı
Taşlar ezdi hayatımı, serimi
Bâlbül arzetme mi konca gülünü
Konmadım dalına gül senin olsun

Mektepliydik, dersimizi süzerdik
Talim için terbiyeler düzerdik
İlimizde koşar, serbest gezerdik
Mahal görmediğin il senin olsun

Kokusu burnunda, seveda serinden
Tezgâhı elinde, kisbi kârinden
Felek ayırt etti nazlı yarından
İşte ben gidiyom var senin olsun

Topraklardan hayatımız seçilmez
Gözlerim gözlerim üstüm açılmaz
Suyum ısınmadı kefen biçilmez
Kismet etmemişsin, var senin olsun

Atatürk'ün dikmeleri söküldü
Bunca kanlar topraklara döküldü
Kefensiz meftalar nere çekildi?
Çarşılar dolusu mal senin olsun

Şerife SOYKAN

ŞAİRİMPİTİRAKLARA DAİR

Ferdi FAHİR

Tanıştırıldığımızın hemen arkasından bizi tanıştıran arkadaş tarafından edebî yetki ve bilgisi hakkında, şهادette bulunulan bir yeni tanıdıktan "Erciyes'e yazı vermesi için ricada bulununca evvel evvelâ" Böyle bu şeyin aslı bulunmadığını, arkadaşın lâtife ediyor olduğunu" biraz vakur, fakat saklamakta istemiyen bir tavır ve eda ile söylediyse de bizi tanıştıran arkadaşın, sözünü yalanlaması üzerine.

— Japonyada bir âdet varmış dedi. Birşey yaptırmak için herhangî bir sanatkâra gittiğiniz zaman yapılan şey sanatkârın hoşuna gitmezse size vermezmiş. Ben de yazdıklarımı beğenmiyorum ki size vereyim.

Bu hoş cevap karşısında biraz durakladıktan sonra, verdiğim karşılığın yeni keskin mantıkla susturulduğunu görünce istek işinden vazgeçtim ve arkadaşın konuşmalarını dinledim. Kendisinin bida-yette tevazu göstererek "aslı yok!" demesinin "aslı yok olduğunu!" ve kendisinin pek te boş bulunmadığını gördüm.

İtirafın bir fazilet, kişinin noksanını bilmesi gibi irfan olamayacağını, bir şey bilmediğini bilmenin ve bunu itirafın insanı olgunlaştıran ve yükselten tekşey olduğunu içimizden kaç kişi acaba prensip olarak kabul etmiştir...

Aczini itirafın acılığı bir hakikattir. Fakat olgunluktur ki onu hazmetmesini bilir ve onu yener.

N. Kemal'in

Ne sin iledir, ne sâl iledir,

Ne câh iledir, ne mâl iledir,

Be'îm ululuk, kemal iledir!..

dediği gibi, bunun yaşla rûbte ve mâl ile alâkası yoktur. O hal, salim kafalara, kemal erbabına has bir şeydir.

Meziyetlerini saklıyarak, şöhretten düşmandan kaçır gibi kaçan nicelerin yanında, onu bir etiket olarak yazılarında ve bir rozet veya madalya olarak yaka ve göğüslerinde taşımak arzusuyla yampı tuşan kara sevdalıların bu hâli meşhur olmak için zemzem kuyusuna tebevül eden delininkinden pekte farklı olması gerek.

Acayip ve garayip şeyleri "şiir!" diye ortaya getirerek, menfide olsa, dillerde bir şöhretin sahibi olmak isteyenlerin bilhassa şu zamanda yekûnu okadar kabarıktır ki mânasız söz dizmede, âdetâ birbirleriyle yarış ediyorlar. Hece vezni duyguları tahdit ve tehdit eden birer kalıpmış (!) onun için de lüzumsuzmuş (!)

Kafiyye gelince: İki kelimeyi ses bakımından, kulağa hoş duyuracağım diye duyguları ezip büzemezlermiş (!)

Aruz, zaten bizim malımız değilmiş...

Dâvalarına çıkar yolu nasıl da buluyorlar. Fakat unuttukları tek taraf: kişi bilmediğinin düşmanı olduğudur. Sağdan, soldan yapılan tarizlere, kinayelere aldırılmıyarak utanmadan ve sıkılmadan hâlâ bu yolda yürüyen bu yüzü kızarmıyanlara insanın "galiba yüzleri kasap süngeri ile silinmiş!" diyeceği geliyor.

Diğer taraftan, bu şöhret düşkünlüğünün binini bir kefedede tartacak kadar ağır olan gerçek kıymetlerin çekingenliğine ve sükûtliliğine ne demeli bilmem!..

Galiba onlara N. Kemal'in meşhur kasidesini biraz vezin ve mânaca çevirerek:

Görüp ahkâm-ı asrı münharif sıdk-ı selâmetten

Çekildik izzet-i ikbal ile bab-ı edebiyetten!

Usanmaz kendisi insan bilenler halka hizmetten

Mâruvvet mend olan el çeker bu kabil reziletten?..

demek düşse gerek...

Başiboş Çocuklara Dair

Sabri OZANOĞLU

Tulumlu, saçları güzel taranmış, üstünde pamuk parçalarını bir süs gibi göstermekten hoşlanan bir eli sigaralı, öbürü iş elbiselerinin büyük cebine lakaytça bırakılmış, yaş tayininde kendimi ekseriya aldatmayan bir öğretmen ölçüsüyle 13 — 15 inde tahmin ettiğim. (Nüfus cüzdanı hariç) çocukları herkes görmüştür. Tabii gördük, cevaplarını bir defa da ben işaretlemek suretile ve bir öğretmen için üstünde işlediği konunun ta kendisi olan bu alanda bir kalem tecrübesi yapmak istedim.

Çocuğu küçütülmüş bir büyük göziyle görenlere bu pek bir şey ifade etmez. Çocuk, işlenmemiş bir plâk, istenilen şeklin verilmesi için yumuşak bir balmumu gibidir. Ona istenilen şekli verecek şeyler başta ana baba, sonra okul ve öğretmen, daha sonra sosyal çevre olarak etkileri derecesine göre sıralanabilir. Ben burada en başta gelen anababa ile çocuklar arasındaki münasebetlerin gayritabii olanlarından bir kısmını çocuklara karşı duyduğum acının tesiriyle dilimin döndüğü kadar anlatmağa çalışacağım.

Çocukların ana baya karşı ödevleri olduğu kadar ana babanın da çocuklara karşı en başta yapmaları icabeden bir takım ödevleri vardır. Çocuğun eğitim ve öğretimi, onun muayyen yaşa kadar beslenme ve giydirilmesi ana baba için bir ödev olduğu kadar bir borçtur da. Bunun dışında düşünen bazı ana babalar, çocuğu müstahsil bir kuvvet olarak meydana getirmiş gibi bir inanışla hastadırlar. Belki bunların yüzde doksanının

cehaleti buna sebep olabilirse de hiç olmazsa evlada karşı duyulan şefkatın dahi bunu önleyebileceğine inanırken, sırf oğlunu işe koyarak onun kazanacağı üç beş kuruşu kendi keyfine harcamayı hoş gören ana babaları affetmek şöyle dursun onu, çocuğun eğitim ve öğretimi haklarını çalan bir gözle görmekten insan kendini alamıyor. Kaç ana baba çocuğu kendi menfaatına çalıştırmak için okuldan alırken, çocuk; okulundan, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden göz yaşlarıyla ayrıldı. Onların da eli sigaralı ve sokakta dahi tulumlu gezen hayalleri acıklı bir filim seyreder gibi muhayyilemi geceleri işgal ederken gündüz bunları görmek için fazla dolaşmağa lüzum yok. İşte bir tanesi köşe başını bekliyor. Sarışın on dördünden biraz fazla olmasa gerek. Çalıştığı yerdeki büyük işçiden gördüklerini konuşmasıyla, jestiyle, mimikleriyle bize aksettiriyor. Kendi gibi bir arkadaşıyla şöyle konuşuyorlar.

— Ulan andaval bu ay fazla mesaiyi babama söylemiyeceğim. Parayı alınca bir kafaları tutsülyelim.

— O kolay. Ben bu ay bir ipek gömlek alacağım.

— Benimkiler işlemiyor, ver senin sigarandan bir tane.

— Ulan iki gündür hep otlakçılıktasın. Senin moruk paraları küpledi sen otlakçılıktan kurtulamadın.

— Ulan herif bir geberse ben bilirim yapacağımı. Çalıştırmıyım fabrikada.

— Siiit (bir ıslık sesi) gözünü

yediğim kız, ölürüm senin uğruna.

Bu bizim komşunun oğlusun ve arkadaşımın konuşmasıdır. Bir tulumbaacıyı bile hayrette bırakacak bu konuşma bir on dörtlük ağızdan çıkıyor. Bunun mesulü kim? Çok.. Fakat birinci mesuliye-
tin ana babada olduğunu söylersek haksızlık etmiş olmayız kana-
atındayım. Ama diyeceksinizki fa-
kirliğinden şu veya buraya çırak
verilmesi veyahut fabrikaya veril-
mesi, dul kalan anasını, yetim kız
kardeşini beslemek için bir zoru-
rettir. Bunu olağanüstülikle karşı-
lamak lazım. Bunları istisna ede-
rek geriye kalanları konumuza al-
maktayız.

Geçen gün bir arkadaşla gider-
ken bir bakkal dükkanının önünde
akşamın alacakaranlığında slüetle-
ri ellerindeki sigaralardan farkedil-
en birer metre boyunda iki karar-

FAZİLET

(10 uncu sayfadan devam)

1 — Fiilde fenalık etmemek,
duyguda fena hislenmemek,

2 — Fiilde iyilik etmek, duygu-
da iyi hislenmek.

gibi birisi (solk) diğeri (icap)
yani, birisi(men) diğeri (emir) sek-
linde hükümleri hâvidir.

Fenalık yapmamak, iyilik yapmak
değildir. Fenalık, fena duyguları
hasıl etmemek, iyi hisler peyda
etmek değildir. Ameli hayatta fert-
ler hakkında hüküm verirken en
çok aldandığımız şey budur. Ve bu
aldanışda itiyat edinmiş olduğum-
uzdan hükümlerimizi tashih et-
meyiz.

Bunlara bir isim vermek icap
ederse (zararsız adam) adı yakışır.

Halbuki iyilik etmek, ve iyi his-
lenmek aktivitesi dolayısıyla mas-
tarı olduğu insanda bir enerji sar-
fını bir yorgunluk husulünü ve
hariçten bir eserin vücudunu mu-
ciptir. Böyle adama (iyi adam) —
bizde iyi adam mânasının suyisti-
male uğraması dolayısıyla (faziletli
adam) ve bu hale de (fazilet) de-
mek doğrudur.

tı gayet rahat ve edalı bir pozla
ateşlerini parlatırken biraz miyop
olan gözlerim bir metre kadar yak-
laşmadan bu küçük külhanileri
farkedemedi. Arkadaşım benden
daha evvel görmüş olmalığı bu
fütürsüzce hareketi derhal azarla-
mak suretiyle önledi. Çocuklar yap-
tıkları işin ancak şimdi bir kaba-
hat olduğunu anlayarak yavaş ve
mahcup bir vaziyette uzaklaşma-
lariyle isbat ettiler.

Bu defa sıra onları seyreden
bakkala gelmişti.

— Be adam bu çocuklar bura-
da sigara içiyorlarda sen neye iç-
meyin diye azarlamıyorsun.

— Efendi bu zamane uşakları-
na söz söylenmiyorki. Ben bir söy-
lesem onlar iki söylerler.

— Gördünya hiçte iki söyle-
mediler ve bıraktılar dedik. Fazla
sözün boş olacağını bilerek oradan
uzaklaştık.

Okullarda menedilen sigaranın
adeta bu çocuklarda tavsiye edil-
miş gibi bir iptilâ haline gelmesi-
ni onda beliren her kötü huy ve
göreneğin bir işareti gibi telâkki
ettiğimden bana daha çok doku-
nuyor.

Bu günahsız denebilecek çocuk-
ların muhakkak kabahatleri yok.
Kabahatı çevrede, ana babada ve
her çocuk olmıyan vatandaşta, o-
na bir ihtarda bulunmayı dahi bir
memleket borcu olarak omuzları-
mıza yüklenmek istemeyişimizde
bulursam beni haksız bulmazsınız
zannedirim.

Öldüğü Gün

(7 nci sayfadan devam)

karaciğerden olduğunu öğrenen beş-
yaşındaki yavrunun 'Ben ciğerimi
ona vereydim.' diyen temiz sevgi-
si; bağrırlarını parçalarcasına döğünen
ve büstünü gözyaşlarıyla ıslatan şu
çocuklarını sonsuz ve samimi bağ-
lılık ve sevgi tezahürleri serin ol-
duğu kadar bizim de en büyük gü-
ven ve en büyük tesellimizdir.

Bir insanın ölümünden sonra da
sağlığında olduğu gibi bütün mil-
letin en büyüğünden en küçüğüne
kadar kollektif gönüllerde yer al-
ması ve orada yaşaması kadar bü-
yük saadet olur mu?...

Ne mutlu sana!...

Hâtıra

I

Ömrüme teselli: Bu hatırlayış;
Sen küçük bir kız, bir hayâl çocuğu,
Gözleri canlı bir sual çocuğu.

Ve sonra günleri, günleri sayış.
Bir güzün ardından uzayan bir kış.

II

Adın, bir musiki cümlesi gibi
Yumuşak ve ince, kulaklarımda;
Bir mısra tadiyle dudaklarımda.

Ve sesin, ürkek, bir kuş sesi gibi,
Meltemle yaprağın bestesi gibi.

III

Sanırım ki bir şey söyleyecekler
Şimdi bardağımda beyaz zambaklar;
Yarına kadar hep saracaklar...

Geçiyor önümden, bak, birer birer
O sevilen günler, seven geceler..

IV

Lâmbada ne kadar azaldı ışık;
Duvarda gölgeler daha çok soldu,
Yüzüne şimdiden rüyalar doldu.

O gülen gözlerin yoruldu, yazık,
Haydi güzel çocuk, yat, uyu artık..

S.N. Özerdim

Kayseride Çıkmış Olan Gazete ve Dergiler Hakkında

Ali Rıza ÖNDER

Ülker (gazete): Görebildiğimiz en eski sayıları, 25 Temmuz 1928 çarşamba tarih ve 2 numaralı sayı ile 29 Ağustos 1928 çarşamba tarih ve 6 numaralı sayıdır. Dört büyük sayfadan ve her sayfa beşer sütundan ibarettir. "Ülker" adının altında, "şimdilik" haftada iki defa çıkar cümhuriyetçi halk gazetesi'dir" yazısı vardır. Yeni harflerin kabulüne çok yakın olan bir zamanda çıktığı için tarihleri ve numaraları gösteren rakamlar yeni rakamlardır. Mes'ul Müdür Nuh Naci, sahibi imtiyaz Mehmet Tevfik'tir. Sivas caddesinde Yeni Matbaada basılmıştır. Fiyatı beş kuruştur.

2 Numaralı sayıda "Gül Tepe Parkı" başlıklı ve "Cemil" imzalı bir yazı ile ilk sayfada "23 Temmuz Bayramımız" adlı diğer bir yazı ilgiyi çekmektedir. Bu son yazıda 1908 Meşrutiyet İnkilabından bahsedilmektedir. "Geçen Pazartesi günü şehrimizin her tarafında sayısız al bayraklar sallanıyordu" cümlesiyle başlayan bu yazıdan ki Cümhuriyetin ilk yıllarında Meşrutiyet İnkilabını milli bir bayram olarak kutlamakta devam etmişiz. 6 Numaralı sayıda ki 30 Ağustos Zafer bayramından bahseden yazı da zikre değer. Ülker'in adı geçen 2 numaralı sayısının üçüncü sayfasında bizim için çok önemli bir yazı ile karşılaştık: "Saloglu" imzalı ve "Kayserilinin kabiliyetinin eseri" başlığını taşıyan bu yazı, o güne kadar Kayse-

ri, de çıkmış olan gazetelerin bir tarihçesinden bahsetmektedir. Bu yazının bir özetini aynen alıyorum: "Şu itibarla biz istedik ki Kayseri'de şimdiye kadar çıkmış olan gazetelerin bir tasvir ve tarihini "Ülker" bilmiş ve kaydeylemiş olsun... Kayseri'de çıkan gazeteleri sayalım:

"1) Muammer Bey Mutasarrıf iken Kayseri'ye matbaa geldi. Turanlı Yunus Bekir Beyin müdürlüğü ile Erciyes adile bir gazete Türkçe olarak çıktı. Türklüğü uyandırmak ve meşrutiyeti okutmak maksadile çalıştı. Nazif Bey merhum da çok kıymetli tarihi malumat kaydediyordu. Şimdiki mebusumuz muhterem Ahmet Hilmi beyefendi de faydalı yazılar yazardı.

"2) Ermeniler "Mazaka" adile ve şapoğrafla basarak bir gazete çıkardılar. Maksadı umumiyetle Ermeni komitelerinin efkârını neşretmek ve Ermeni ihtirasatını uyandırmak ve Ermenileri meşrutiyetten isliifadeye sevketmekten ibaretti. Bir şey yapamadı ve bu sefil ruh bir kaç nüshadan sonra çarçabuk söndü.

"3) Mini mini-Kocaman da Sultanı resim muallimi Gesili İbrahim Beyin idaresinde çıktı. Pek hararetle bir lisan ile Padişahlık memurlarının zulmünden rüşvetinden, hiyanetinden bahsediyordu. Mazlûm Rasim Bey de yazı yazardı.

(Devamı sayfa 19 da)

Folklor Köşesi :

Kayseri Ağzı Kelimeler Üzerinde Araştırmalar

IX

Kâzım ÖZYEDEKÇİ

(Geçen sayıdan devam)

G (*)

F		
1 - Farfari	: Aceleci, bir şeye çabuk kızan	1 - Gağalamak : Tavuk gibi ötmek
2 - Fellenlemek	: Birşeyin muvazenesini kaybetmesi, düşer gibi olması	2 - Gal : Barut imalinde kullanılan çoraktan çıkarılan küherçile
3 - Ferfene	: Erkeklerin iştirakli yemekleri	3 - Galle : Kapıska, çavdar karışık buğday
4 - Ferik (1) (Firik)	: İkinci ortak kadın, taze yiyecek filizi	4 - Gamalak : Yerinden kalkamıyacak derecede hanfâl olan
5 - Fingildek	: Oynak, yerinde duramıyan	5 - Gamaz : (gammaz'dan galat (2))
6 - Firez	: Tırpanla biçilen ekinin tarlada kalan kökü	6 - Gamazlamak : Münafıklık çıkarmak
7 - Firtik	: Kullanıla kullanılanla küçülmüş ve aşınmış sabun posası	7 - Garcık : Hamamdan çıktıktan sonra ellerde hasıl olan kırışik
8 - Fiş	: Ezilen üzümün posası	8 - Garcıklamak : Bir şeyin, elin o halini alması
9 - Fitolmak	: Ödeşmek	
10 - Fıdın	: Yeni meydana getirilen bağ	
11 - Fos	: İçi boş ve çürük yiyecek, kof adam	
12 - Fosmu	: Kız çocukların çizdikleri dikdörtgenler içine tek ayaklar ile taş sürerek oynadıkları oyun	

[1] Ferik : Lûgat - ateşte kavrulup yanan yeşil buğday taneleri

[*] Kayseri ağzında, önünde kahn sesli (a, ı, o, u,) harflerinden biri bulunan «k» ile başlayan kelimelerin ekserisinin bu sesi «g» olarak söylendiği için, birçok mahallî kelimelerin asıl imlâlarının bu harflerden hangisi ile olduğunda epiyi tereddüde düştük. Çok dikkatli hareket etmiş olmamıza rağmen eğer yine bir isahetsizliğe uğramışsa onun için okuyuculardan özür dileriz.

[2] Gammaz : Lûgat : Gıybetçi, münafık, herkesin ayıbını meydana çıkaran.

- 9 - Gamga : Yonga
- 10 - Gaysa : Hamurun yüzünün kurumasile hasıl olan kabuk
- 11 - Gaysalanmak : Hamurun yüzünün kabuk bağlaması
- 12 - Gebelek : Şiş karınlı hantat adam
- 13 - Gebeş (3) : Sarkık vücutlu çevik olmiyan insan
- 14 - Geberik : Hristiyan ölüsü, lanetle anılan bir kimsenin ölüsü
- 15 - Gëbik : Sert topraklı verimsiz tarla
- 16 - Gebetleme : Kuruması için bırakılan kayısının, kurumadan önceki yumuşak hali, bu durumda olan kimse
- 17 - Gedri : Toprağa gömmek suretile asma çubugundan yetiştirilen asma
- 18 - Gecgere : Gübre dökmeğe mahsus tescere
- 19 - Gelek : Alnın yan tarafından şakaklara doğru dökülen saç
- 20 - Geleni : Gelineik, tarla faresi
- 21 - Gelep : Bir çile kadar ip
- 22 - Gen : Taze toprak, ekilmiye müsait nemliğı olan iyi tarla
- 23 - Gennesmek : Gerinmek kol a-
(Gerneşmek) çarak esnemek
- 24 - Genevit : Istakoz
- 25 - Getne : Bağlarda anfitatır şeklinde yer, taraça şekli
- 26 - Gezelemek : Dara düşüp gezinmek
- 27 - Gicişmek : Kaşınmak
- 28 - Gilaburu : Yabani vişne büyüklüğünde ve
- 29 - Gilamada : Budanmış asma kolları
- 30 - Gilve (4) : Şerbetlik denilen dolapların ufak ufak gözleri (Belki de "girive", den galat)
- 31 - Girintili : İlik kanlı, çabuk dost olan kimse
- 32 - Gıdık (5) : Gerdan
- 33 - Gıgırmak : Yanan kömürün kor haline gelmesi (gıgırmak)
- 34 - Gincifilli : Çok süslü adam cıvı - bıvı
- 35 - Gımpırışlıyın : Eğri olarak
- 36 - Göbben : Şiş karınlı, üst üste esvap ge-yinmişler için kullanılan bir söz
- 37 - Göbelek : Şişman çocuklar için kullanılan bir söz
- 38 - Göbül : İçin kullanılan bir söz
- 39 - Göden : Sığır midesi
- 40 - Gölek : Su birikintisi
- 41 - Göleklenmek : Suların çukurlara çokça birikmesi
- 42 - Gönenmek : Mes'ut olmak, bahtiyar olmak
- 43 - Götlez : Kuyruksuz kuş
- 44 - Gövmek : Yeşermek, yeşil-
(Göğermek) lenmek
- 45 - Guman : Şüphə
- 46 - Gumanlanmak : Şüphelenmek
- 47 - Gücün : Zorla
- 48 - Günay : Güneş alan yer
- 49 - Günü : Kıskançlık
- 50 - Günülemek : Kıskanmak, çeke-memek
- [3] Gebeş : Lügat : Demir tokmak, kalın kafalı, yigit, pehlivan
- [4] Girive : Çıkamaz sokak, dolambaçlı yol
- [5] Gıdık : Vücudünün bazı yerlerine dokununca gayriihtiyari gülme

Nüfus Sayımı Dolayisile

Etem SEÇKİN

Bir milletin, m utluluğu genel kurulu teşkil eden kişilerin sayısının artması ve her birinin olgunlaş-masile mümkündür.

Bütün devletler, zenginliklerini nüfus miyarile ölçüyorlar. Hükümetimiz de bu yöne önem vererek halkın sağlığını ön safa koyup yasalar ve tüzükler yaparak genel sağlığı korumaktadır.

Tarih, gözden geçirilirse büyük ırkların, küçük ırkları daima yutukları görülür. İşte bu olaylar hep nüfus çokluğunun sonucudur.

Devletimizin, sağlığa verdiği önem ve kayıtlamaları karşısında kişiler yine canlarını benimsemiyorlar Neyazıkkı, bu savsamaklık işi kadınlarımızda daha çok görülüyor. Çeşitli sosyal dertler bu zayıf organlarımızı hırpalayıp doğurmak gibi fizyolojiai olayı sek-teye uğratarak kısırlaştırıyor.

Bu suretle çocuklarımızda ve sonuç olarakta nüfusumuz azalıyor. Bu kadar kayıtsızlığa rağmen nüfusumuzun arttığını sevinçle görüyoruz. Bu artmanın ne demek olduğunu bilip ve bu yolda samimi el ele verirse mutluğun yurdu-muzun her köşesine yayılacağına emin olabiliriz.

Şimdi, kötü düşünceleri uzaklarda bırakarak sağlık bilgisi yolunda yürümeyi esas kabul ederek ve sağlık nizamının emir ettiği vecibelerden istifade etmek için hepimiz çalışıp hızla yürümeliyiz.

Bellidirki, çocuklarımızın ilk terbiye kucacı ve elişmelerinde kadının büyük rolü oluyor. Hükümetimiz de, sağlığın her şubesine verdiği önemin daha çoğunu bu

varlıkların yükselmesi için olanca kudretile çalışmaktadır. Bu hususta kurulan halkevlerimiz de rehberlik etmektedir. Görüyoruz ki, medeni milletler bayındırlık bakı-

Kayseride Çıkmış Gazete ve Dergiler Hakkında

(16 ncı sayfadan devam)

" 4) İdarei hususiyenin malı olarak Erciyes, "Kayseri" namile çıkmağa başladı. Harbi umumi senelerinin şehdet ve şiddeti altında efkârı umumiyeği gıdalandırdı. O karanlık günlerde Osmanlı İmparatorluğu ile beraber söndü.

" 5) Millet mahvolmamak üzere yemin edince "Misaka milli" çıktı.

" 6) "Kayseri" çıktı. Bu da memlekette hilâfete, taassuba, saltanata ve onun teşkilâtları olan eşraf, ağa, eşkiya ve imtiyazlara hücum ede ede bilmukayese Cumhuriyet umdelerini, hak ve vazifelerini, hakimiyeti, halka anlattı.

" 7) Hususi bir gazete olarak şimdi de "Ülker" çıkıyor."

Bu özette, "Adanay'a Doğru "Cuma" "Kayseri Meşveret", "Kızıl Hilâl", "Türk-Ortodoks" gibi bazı gazete ve dergiler zikredilmemiş-se de bizim hiç duymadığımız ve ilk yazıdaki listeye de koymadığımız bir Ermeni gazetesinden (Mazaka'dan) bahsetmekle büyük bir eksikimizi tamamlamış oluyor. Yazının ikinci önemi, bu konuda ilk yazı olması yönündendir. Hocam sayın Satoğlu'ya derin saygılar...

mından imara verdiği gayretler arasında, çocuk bahçelerini, doğum evlerini ön plâna koyup ve her doğumevinin bilişigine yuvaları kuruyorlar bu mesailerile doğanları yaşıyorlar.

Hükûmetimiz de, çok zaman evvel illerimizde doğum evleri çocuk yuvaları açıp yaşatmaktadır. Kadınlık bu kurumlarda doğurmayı şeref biliyor. Yurdumuzda bu muazzam müesseseleri görmekle sevinmeliyiz.

Bu gibi sosyal ve sağlık kaynaklarını yalnız hükûmetten beklemek doğru olamaz Pek çok aydın zenginlerimizi tanıyoruz bunların içinde yüksek hamiyetli olgun ve Türk topraklarında zengin olduğunu bilen temiz yürekli insanlarımız vardır. Öğrendiğimize göre ilimizde - Nuh Naci - Yazgan adında aziz bir yurttaşımız bu derin ihtiyacı düşünerek bütün konforile doğum evi yaptıracaktır. Bu değerli arkadaşımızı şimdiden tebrik ve takdis ederiz.

Kadınlık ve çocuk âlemi de bu sayın hayır sahibini candan hayırla anacaktır. Temenni olunur ki diğer zenginlerimize de bu değerli arkadaşımızın hareketi güzel nümune teşkil etsin.

Şunu daima hatırlıyalım ki, insanlar çıplak gelip, çıplak giderler, bütün mücadele altı metre patiska içindir. Yurdumuzda ölen zenginlerimizi daima görüyoruz, Adı sanı kalmamış çürüyüp toprak olmuşlardır. Yurduna eser bırakmayan bu zavallılara acınır.

Görülen düşmanlarla yıllarca boğuştuk; sonuç olarak yurdumuzu kurtardık. Yaşamak isteyen ve esareti kabul etmeyen bir millet için bu olaylar pek tabiidir. Bu gün kendi kendimize bulunuyoruz; pek çok devrimler başardık, şimdi

mikrop, hastalık cahalet savaşı karşısındayız. Her şeyde olduğu gibi bu inkılabı da başaracağız, ilk adım olarak okul seferberliği yaptık binlerce okul açtık; en hücre yerlerde halkevleri ve kütüphaneler kurduk, işte bunlar hep cahil ile savaşımdır. Ne yazık ki, hükûmetimizin bu gösterdiği fedakârlığa karşı köhne zihniyetleri üzerimizden atamıyoruz: yıkılan türbelerden, ölümlerden taş, topraklarından keramet, şifa bekliyoruz. Bu topraklar vaktile hastalıktan ölen fakir, zengin insanların enkazıdır. Bu gibi pisliklerle vakit geçirenler, kökcü dükkânlarıyla ilgili olanların hastatıkları kökleşip acıları artar - Ölüm tabloları karşısında sağlık yuvalarına baş vuranlara da müessese hekimleri ancak hastayı ve sahibini teselliden başka bir şey yapamazlar. Ölmeyecek hastalar da acı içinde inleyüp hayata nâlet ederler.

Her kadın, doğum ile ilgilidir. Dokuz ay bin zorlukla karnında taşıdığı yavrusunun geliş vaziyetini merak edüp muayene ettirmez işte bu hal cehaletin bir misalidir. Vaktaki doğum ağrıları başlar, müşkilât karşısında muayeneyi tabii görürlerse de iş işten geçmiştir, verilen, yapılan ameliyat hep teselliden ibarettir.

Bugünkü doğum bilgilerimiz karanlıktan kurtulmuştur. Uzun seneler kendini kısır zanneden kadınlarımızın, muayene ile kısır olmadıkları anlaşılmaktadır. Küçük bir ameliyat bunları çocuk sahibi etmektedir.

O halde kadınlık âlemi, karnında taşıdığı yavrusunu devletin kurduğu sağlık yuvalarında muayene ettirmeli, bu sağlık terbiyesini kazandığımız gün nüfusumuz yükseleceğine hepimiz emin olabiliriz.

Hukukî Bahisler :

HAK VE VAZİFE

Rıza SEMBOL

İnsanların yüksele bilmeleri ve hayat yolunda ilerledikçe karşılına çıkan türlü ihtiyaçların altından kalkabilmeleri ancak toplu yaşamaları ile kabildir. Netekim insanlar her zaman toplu yaşamışlardır.

İnsanların yalnız başına bu ihtiyaçları sağlamaları kabil olamayacağı gibi maddî ve manevî olgunluğa kavuşabilmeleri de mümkün olamaz. Zira insan ihtiyaç içerisinde doğar ve yaşadıkça bu ihtiyaç da durmadan artar. Bu ihtiyaçları insanlar ancak bir birlerine yardım etmekle ve toplu yaşamakla temin edebilir. Harici saldırılara karşı nefsi korumak endişesi de insanları muntazam bir hey'et halinde yaşamaya sevk etmiş ve bundan aileler, kabileler ve devletler vücut bulmuştur. İnsanların bu suretle bağlılıklarından da hak ve vazife düşünceleri doğmuştur.

Hak, insanlar arasında karşılıklı münasebetleri düzenliyen kaideler mecmuasıdır. Yani bışkalarının kendisi hakkında yapmalarını veya yapmamalarını istemiye salahiyeti olduğu şeylere hak namı verilir.

Hak hisleri, insanın yaratılışında saklı olduğu gibi tatbikatta dahi daima artar. Bunlar doğruluk, iyilik, güzellik, adalet ve hakkaniyet düşünceleridir. Zıddı da yalancılık, fenalık, çirkinlik ve batıl düşüncelerdir.

Yaşayan insan kendine hoş ve kolay gelen şeyleri ister. Sıkıntılı ve zahmetli olan şeylere ise gazap eder olduğundan durdurulmayan ih-

tiraslar neticisi nizamı ve topluluğun âhengini bozmağa teşebbüs eder. Halbuki toplu hayat nizam ve intizam ister İhtiraslar durdurulmaz ve insanlar arasında nizamın muhafazası için bir takım riayet olunması mecburi hüküm ve kaideler ortaya konmazsa, topluluğun muvazenesi bozulmağa ve birlik kuvvetinden kayıp etmeğe başlar. İşte bu gibi hallerde insanları iyi yollara çevirmek ve topluluğu güzel âhenk içinde yaşatabilmek için karşılıklı menfaatları ölçen haklıyı ve haksızı ayıran, hak ve vazife yollarını gösteren bir nizam ve düzene ihtiyaç vardır. Bu nizamda hukuk fikirleridir. Hukuka dair her türlü bilgileri içine alan ve anları ayıran ve tasnif eden ilme de (HUKUK İLMİ) denir. Fertlere topluluk içinde yaşadıkları hayatı ve teneffüs ettikleri rahat havayı hukuk ve hukuk nizamları sağlar. Bu nizamlar, insanların göstereceği tekamül nisbetinde ve beliren telâkki ve görüşlere göre zaman zaman değişebilir. Öteden beri söylenen "zaman değiştikçe ahkâm da değişir", sözü cemiyet hayatında tam bir hakikat ifade eder. Çünkü cemiyet nizamları ve kanunları ihzar olundukları devirlerin mânasına göre tedvir edilirler. Bunu bize ATATÜRK devrimi de göstermektedir. Saltanat ve mutlakiyet devrinin ceza ve hukuk müdevvenatı, Cumhuriyet devrinde en demokrasik prensiplere göre değiştirilip yenileştirilmiştir.

(Devamı sayfa 24 de)

Topkayalarda Sabah

Nedime ERGÜL

Vakit haylice erken, yeni doğan güneş, perdesiz pencereden parlak ışıklarını, sanki altından birer okmuş gibi, gözlerime dikmiş acıtıyor. Yatağımda bir sağa bir sola dönüyor, başımı saklıyacak bir yer, karanlık bir köşe, arıyor, gömülüyor, yorganı başıma çekiyorum. Nafile bir kıvranış... tamamen açılıyorum. Çaresiz kalkıyorum, giyiniyor ve çıkıyorum. Okuldaki ödeve birkaç saat var.. Nereye gitmeli, ne yapmalı ? derken ayaklarım beni güzelliğinin hayranı olduğum (topkayalara) sürükledi. Yürüdüm ve bir yer seçerek oturdum. Bakınmağa başladım. Tabiat kuvvetlerinin etkisi altında binbir oyuntularla şekilden şekile giren koskocaman kaya parçaları, bğırllarından aldıkları derin yaralarla hâlâ dim dik duruyor ve tabii birer barınak ve sığınak halini alıyorlar. Yağmurlu günlerde kuzu, dana güden küçüklerin gizlenecekleri ilk yer buralar oluyor. Gözlerimi aşağı düzlükteki renk kaynağı vadi çekiyor. Mat ve natural reklerin birbirlerine karışmasıyla meydana gelen çok güzel bir tablo. Belliki sanatının aşığı bir ressam elinden çıkmış. Görme saham genişliyor. Dağları araştırıyorum ve bir anda afallıyorum. Erciyes, Alidağı, Koramazlar kaybolmuşlar. Galiba masallarda olduğu gibi bir yüzük kaşı yalamakla yer değiştirmişler; bütünleriyle başka ülkelere göç etmişler. Onlarla benim aramda kalan bir sis tabakası mevcut. Görmeğe

imkân yok. Biraz daha o noktalar da duraklıyorum. Güneşin yiyecekmiş gibi ısrarla bakan ve bütün tabiatı kendine esir eden keskin gözleri altında bir kıpırdama oluyor. Sanki daldığı renkli, ışıklı, şiirli hâlyadan kendini zorla alan bir gelin nazlılığı ile tüller kıvrıyor, dalgalanıyor bir sabun köpüğü gibi eteklere doğru sıyrılarak kirli renkli bir kordela gibi dağları bellerinden sarıyor ve nihayet bir dere olup akıp gidiyor. Ak saçlı Erciyes, ak saçlı dostuna gülüyor ve he şey tabii halini alıyor. Bakmağa doyamıyorum. Hâmidin şu sözleri dudaklarımdan dökülüyor.

*Ne saray isterim ne başım da tac,
Gönüm süse değil sevdaya muhtaç*

Eminimki büyük şair bu sözü Londra'nın soluk sun'i renkli akşamlarından değil, sisli sabahlarının verdiği ilhamla söylemiştir. Sevgiler çeşitlidir. Gönülün, tabiat sevgisine de büyük ihtiyacı vardır. Bu da başka bir tutkunluktur. Yorulan gözlerimi kapıyor ve dinliyorum. Orkestra fevkalâde... Yakınımda bir çok besteleri birden okuyan büyüklü, küçüklü renk renk müzisyen kuşlar. Bunlara inek ve koyunların da davudî sesleri karışınca fevkalâde bir koro meydana geliyor. Arkadaki yolda ayakta çarık, belinde azık torba asılı, on yaşlarında erkek çocuk, önüne kattığı sığırları, "ho ho ho ho,, diye tutturup bestelediği

(Devamı sayfa 24 de)

Yere Geçen (Yere Batan)

Fikret SEZGİN

Yeregeçen, Pazarören bucağının 350-400 metre kuzeyinde, az çok meyilli bir arazi üzerinde yemyeşil ağaçlarla donatılmış küçük bir köydür. Kamburlaşmış ev duvarları dar, intizamsız sokakları, taş oluktan akan ve bir taş yığını manzarasını arzeden tek pınarile bir Türk köyüdür.

İlçesi Pınarbaşına uzaklığı 25, Kayseriye ise 8 kilometredir. Kayseri - Pınarbaşı şosesi bir kilometre yakınından geçer. Bir çok evlerinin damı yol seviyesi ile bir hizada bulunan köy, bundan 200-210 sene önce Mucuk oğullarından (mucuk, küçük gözlü demektir) Halil ağa oğlu Hacı Kâhya (Geş Hacı) tarafından kurulmuştur. O zamanki ismi: köy civarında bulunan ve beyaz renkli kayalar arasına oyulmuş olan, iki in(mağara)den dolayı Ağın (Akin)dir. Bugün köye yeregeçen ismi verilmesinin sebebi: köyün batısındaki bir pınarın yazın sularının kurumması, kışın ve baharda tekrar akmasına devam etmesindendir.

Söğüt ağaçları tarafından bir hilâl sarılmış olan yeregeçen 35 haneli, 250 kadar nüfuslu şirin bir köydür. Köy halkı üç aşiretten müteşekkildir.

- 1 — Mucuk oğulları
- 2 — Ayvalılar
- 3 — Pamuklar

Mucuk oğulları: Aslan Horasanlı olan Oğuz Türkleridir. Mucuk oğulları Horasanda üç kardeşmiş. Bunların enbüyüğü Aziz ağa Horasan da kalmış, diğer iki kardeş; Nedim

ve Kâzım ağalar Adanada Kadirliye yerleşmişlerdir. İşte yere geçen köyünü kuran Hacı Kâhya bunların torunudur.

Ayvalılar aşireti: bugün Sivas ili sınırları içinde bulunan Ayvalı deresinden 100-110 sene önce gelen Türklerdir.

Pamuklar aşiretinin de Adanadan geldiği zannedilmektedir.

Yüksekliği deniz seviyesinden 1500 metre olan yeregeçen manzara itibarile oldukça güzeldir. Köyün kenarındaki yemyeşil söğütler altından geçen küçük suda kırmızı üçetek entarileri ile çamaşır yıkayan kadınlar, karşıdan hakikaten bir gelinek tarlası süsünü veriyorlar. Aynı yerde, aynı renk entarili kadınlar, bembeyaz bir pamuk yığını andıran koyun sürüsü içinde kimisi kendi koyun sürüsü içinde, kimisi kendi koyununu seçmeye çalışıyor; kimisi koyun sağmaya devam ediyor. Diğer taraftan, erkekler ve beyaz gömlekli, yalınayak küçük çocuklar döven sürmekle meşgul. Her yerde iç açan bir güzellik, hummalı bir çalışma var.

İklim oldukça serttir. Kış aralık ayında koçkatıma karı ile başlar ve Nisanın ortalarına kadar devam eder. Baharlar kısa, fakat oldukça çiçeklidir. Yazlar sıcak geçer. Yağmur en ziyade baharlarda yağar.

Köyün 30-32 tane bahçesi, kayısı, erik, elma ve vişne ağaçlarıyla doludur. Bahçeler bir km. kuzeyindeki koççagız mevkiinde çıkan büyücek bir su ile sulanır. Köyün

tarlaları doğuda bir km. batıda 3-4 km. kuzeyde dağlık olmakla beraber 4-5 km. güneyde 2-3 km. kadar uzanırlar. Toprak verimli değildir. Pulluk kullanılmaz. Bazı evler kendi yiyebilecekleri kadar kadar ürün alabilirler. Fakat yaz hergi oldukça iyi biter.

İlk baharda: arpa, yazlık buğday ve kısmen zeron buğdayı.

Son baharda: Mahlût, germir buğdayı, ve zeron buğdayı ekilir. Yılda ortalama olarak:

Buğday 6000 şinik

Arpa 1000 "

Çavdar 4000 "

Mahlût 4000 " kadar alınabilir.

İklim sert olduğu için bağ yoktur.

Köyde 300 kadar koyun ve keçi, 250 kadar da kocabaş hayvan var-

Topkayalarda sabah

(22 nci sayfadan devam)

bir müzikle koşturuyor. ve aynı nakaratı durmadan tekrar ediyor. Sağımdan kalın bir erkek sesi " Ulan Ahmet, anamdan beli iste de bağa gidelim. gün kızmadan işe başlayalım., Aşağıda damın üstüne çıkıp. kuzu güden kızına çağıran bir ana., ellerini ağzının yanlarına siper ederek, "Kız Emine, aş pişti. tiz gel ağan seni gözlüyor., diyor. Tarlaların arasındaki ince çığırda merkeple geçen bir okullu (Adımız andımızdır) şarkısını tutturmuş ha bire yol alıyor. Hangi tarafa bakacağımı bilemeden hercai bir kelebek gibi her güzel şeyden payımı almağa yelteniyorum. Durmadan başım gözlerim hareket halinde fır, fır dönüyor. Çok gerinden çakal ulumasına benzer bir sinyal, Sivastan gelen bir marşandiz, ağzından kara dumanlar fişkirtan efsanevi bir ejdâr gibi, kıvrıla açıla ve soluk

dur ki, bunlar koççağız ve Ağaca parmak mevkiinde otlatılır. Köyde ancak 10-12 kadar at vardır. Arıcılığa heves edilmemiştir.

Köyün havası ve suyu oldukça iyidir. Ne sıtma. ne verem garûlmemiştir. 8-35 yaşı arasında her erkek okuma, yazma bilir. İlk okul yoktur. 35 Kadar ilk okul öğrencisi Pazarören ilkokulunda okurlar. Pazarören Köy Enstitüsünde dört öğrencisi vardır. İki tanesi de geçen sene öğretmen olarak çıkmışlardır.

Erkekler şalvar giyerler. Bu şalvarlar kendi evlerinde dokunur. Kadınlar üçetek entari giyerler. Köyde maattessüf dükkân ve cami yoktur.

soluğa Gömeç istasyonuna doğru ilerliyor. Doğruluyorum. Çünkü dikkatten bükülmüş, hazdan kendimden geçmiş bir haldeyim. Adeta yorulmuşum. Ne o yüzümün sol tarafında bir sızlama ve yanma var. Güneş evde alamadığı hinci ile sıcaklığının ilk hızını yüzümden almışta haberim yok. Bir türlü bu güzel, çok güzel tabiat dekoru içerisinden kendimi alıp kalkamıyorum. Güneşe sırtı mı çevirdim Hay aksi şeytan, beni ödevim çağırıyor. Ders saatının yaklaştığını haber veren zilin ilk keskin çınları ile toparlanıyor, istemiyerek kalkıyor ve bu rüyalar sabahına veda ediyorum.

Hak ve vazife

(21 nci sayfadan devam)

İzahtan anlamaktayız ki her fert hakkını kullanırken içinde bulunduğu cemiyetin kabul ve tedvin eylediği kanun, nizam ve emirlere ve başkalarının hak ve hürriyetine riayet etmek ve onlara zarar vermemek vazifesile de mükelleftir.

Şu halde vazife nedir? Bu, ayrı bir yazı ile okuyucularımıza sunulacaktır.

Kayserinin Bugünkü Öğretim Durumu

-Hayatta En Hakikî Mürşit İlimdir-

K. ATATÜRK

Yazan : K. Ö.

Selçuk ve Osmanlı İmparatorluklarının muhtelif zamanlarında sinesindeki çeşitli okulları ve seçkin öğrencileriyle kültür merkezi haline gelerek, şöhret kazanmış olan ilimiz, Cumhuriyetten önceki devirlere gelinceye kadar, "mukarri ülema,, diye anılır ve devrin tanınmış din büyükleri, Kayserideki medreselerden yetişmeyi ve zamanının hocalarından ders almış olmayı bir bahtiyarlık ve iftihar vesilesi sayarlardı.

Halkımızın okumaya karşı olan derin alâkasının çok eski zamanlara kadar varan kökleri, Cumhuriyet devrinde büsbütün kuvvetlenmiş; onun uğurlu elinin memlekette açtığı irfan yuvaları, çocuklarımızın keskin zekâsına tuttuğu bilgi meş'aleleriyle, ondaki okuma arzusunu bir kat daha arttırmış ve onu insanlık merdiveninin basamaklarında yükselmiye hazırlamıştır.

Cumhuriyet hükümetimizin bütün milleti okutmayı prensip halini getirmeye çalıştığı bu devirde Kayserimiz elbette ihmal edilemezdi ve netekim edilmemiş hele şu üç-dört yıl içinde. Erkek San'at Enstitüsü, Ticaret Lisesi Yapı Enstitüsü gibi bilgi yuvalarının açılması birbirini takip etmiştir.

Bir milletin insanlık ve medeniyet âlemindeki yerinin sağlamlığında, vatan bütünlüğü ile bağım-

sızlığında ilk, şart, muhakkak ki öğretim ve eğitimidir. Bunsuz bir milletin. millet olarak, artmasına, ilerleyip yükselmesine ihtimal verilemez...

"Kızlarını okutmıyan millet, oğullarını mânevi ök-üzlüğe mahkûm etmiş demektir; hüsrânına ağlasın!,, derken Tefvik Fikret öğretim ve eğitimin aile saadetindeki büyük rolüne işaret etmekle kalmıyor; bence, ailelerin toplumundan meydana gelen milletin bu zarureti kız-erkek bütün fertleriyle, âtileri için, duymaları lüzumunu belirtiyor. Aile olarak saadet husulü için, lâzım olacak öğretim ve eğitimin bu kıymeti, millet olunca elbette ki topluluğun çapı büyüklüğünde artar ve önem kazanır...

İyi ve kötü her fikrin merkezi madem ki beyindir, insanların gerek kendi milleti ve gerekse diğer milletler için, milli ve insani hislerle yüklü olarak, faydalı bir uzuv halini alabilmesi, onun öğretim ve eğitim durumu ile çok yakından alâkadardır.

İşte bunun içindir ki dünyanın kuruluşundan beri değirmeninde öğüttüğü şey insan olan ve bugünde altı yıl bu maddeyi kullanmış bulunan (Harp'in) çarkının önüne, insanlığın ağız tadını bozdurmak için, taş koymak maksadile her milletin yetkili kültür müessesileri geçenlerde Londra'da uzun süren bir toplantı yaparak bu işe

çareler düşündüler. İnsanlığın âti-sinin yürekler acısı hale bir daha düşmemesini sağlayacak formüller arandığına, milletlerin insanlık camiasının birer halkası olduğunun yetişen nesillere aşıl原因arak, bunun kökleştirilmesine ait fikirle ileri sürüldüğüne bakılırsa (Harp) denen devin ikide bir hortlama sebebinin düşünüş ve fikir terbiyesile olan bağı kendiliğinden meydana çıkar.

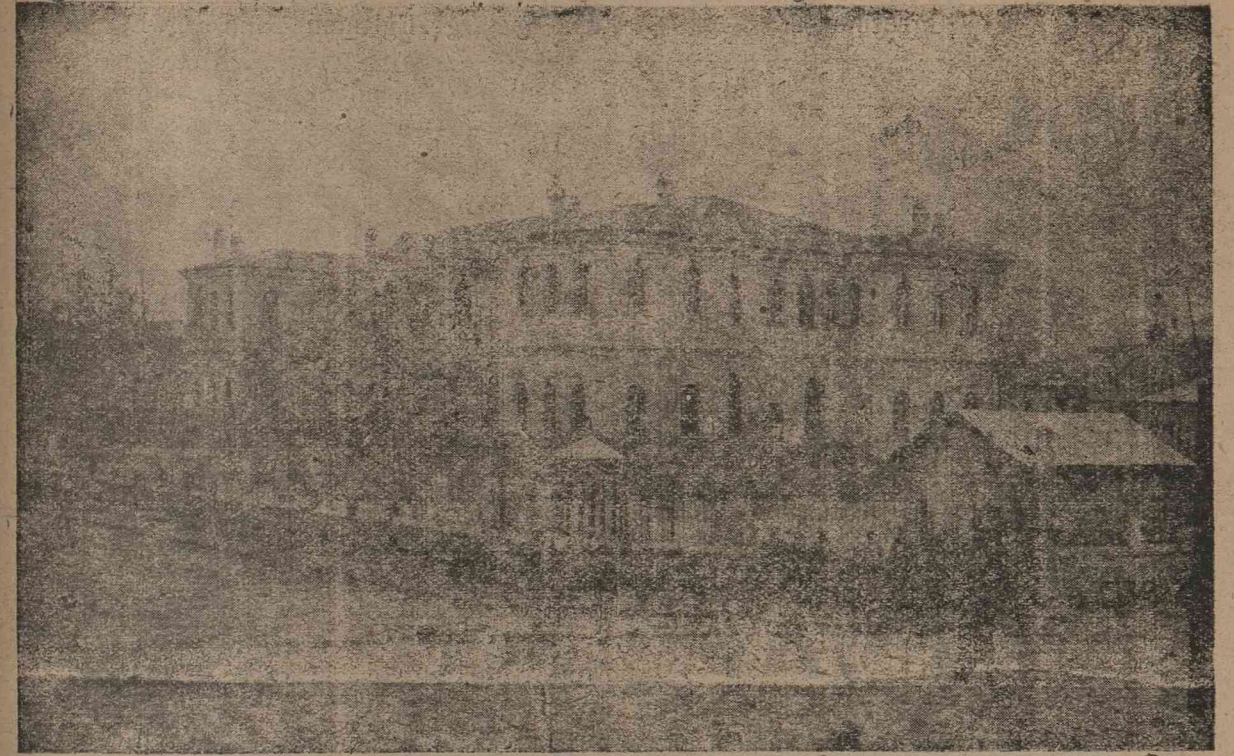
Hayat seviyesinin yükselmesi muhakkakki öğretime bağlı bir iştir. Bu da memlekette okuma seferberliğile olur ki biz bugün buna girişmiş bulunuyoruz. Gelecek her yıl, muhakkak ki Türk gençliğinde okumuş sayısını biraz daha artmış ve kırk bin köyün hepsinde birer okul yapılmış bulacaktır.. Bu gün Kayserinin gerek doğrudan doğruya kendisine, gerek ilçelerine bağlı 491 köyün 205 inde eğitimli okul ve 110 un da da öğretmenli, enstitülü, eğitimli okul vardır ki ceman 315 köyünde okul vardır.

Bu 491 köydeki 47695 le vilayet merkezindeki 10781 okuma çağın da (7-16 yaş arasında) bulunan çocukların adetlerini okuyanlar nisbet edecek olursak % 40 nın okuduğunu % 60 nında muhtelif sebeplerden dolayı okuyamadığını görürüz. Kayseri ve çevresinin okul, öğretmen ve öğrenci durumunu gösterir cedvelde, okuyucular daha geniş ve etraflı rakamlar bulacakları için bunlar üzerinde durmayı zait addediyoruz... Kayserinin merkezine gelince :

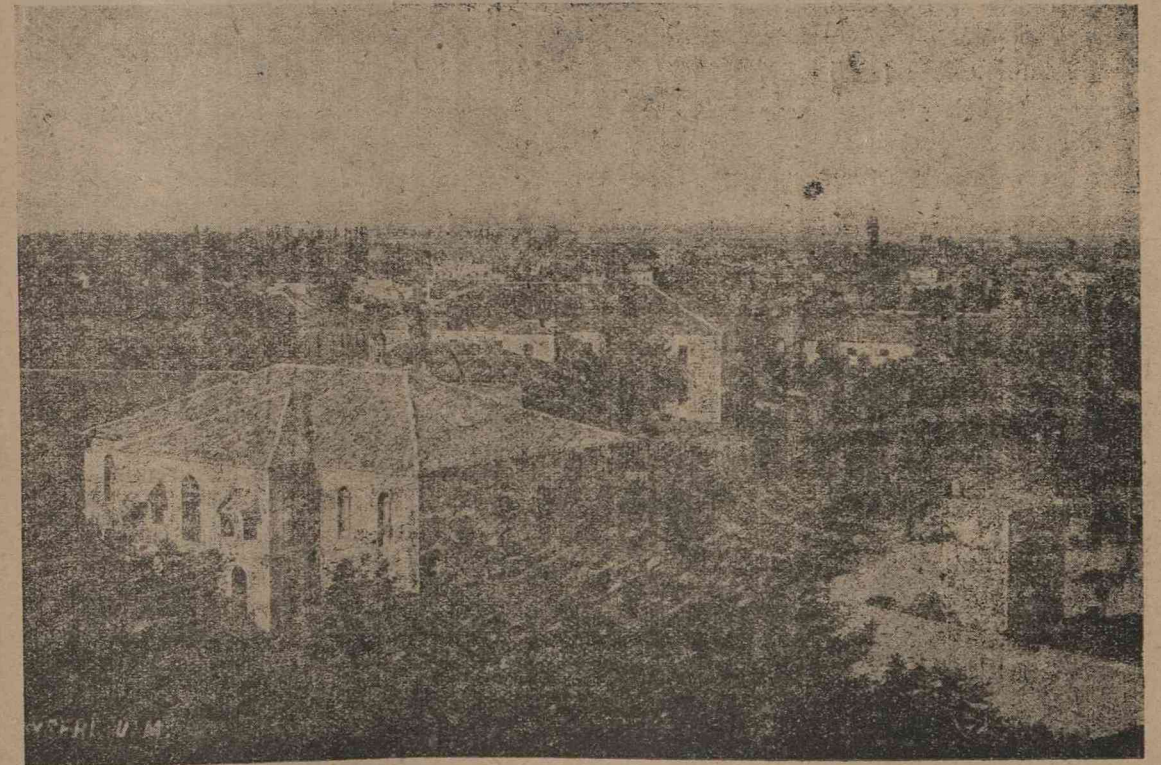
10 lık okul var olup bunların adları şunlardır: İnönü, Cumhuriyet, Gazipaşa, Yeni okul, Bozatlı, İstiklal, Etiler, Mimar Sinan, Ahmet Raşa, Safa. Bu okulların 51 i erkek 35 i kadın olmak üzere 86 öğretmenleri ve 3415 i erkek ve 2245 de kız çocuğu olmak üzere 5660 öğrencileri vardır.

Merkezdeki diğer orta ve teknik öğretim okullarının adları ve kadroları da aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

Okulun Adı	Öğretmen		TOPLAM	Talebe		TOPLAM	Sınıf
	Ka.	Erkek		Kız	Erkek		
Lise	15	38	53	119	1027	1146	25
Ticaret Lisesi	5	9	14	9	140	149	6
Kız Enstitüsü	15	2	17	120	—	120	5
Sanat Enstitüsü	—	19	19	—	424	424	7
Yapı Enstitüsü	1	4	5	—	55	55	1
Develi Ortaokulu	3	11	14	38	351	389	6
Pazarören Köy Ens.	2	23	25	90	1005	1095	15

Kültür Yuvamız Liseden Bir Görünüş

Kayserimizden Bir Görünüş

Kayseri İlkokullarının

KAYSERİ İLKOKULLARININ																	
ADI	Öğretmen			Ens. Öğ.			Öğ. Ens. Öğ.				Öğr. Eğitim				Ens. Öğ. Eğ.		
	Okul adedi	Öğ. adedi		Okul adedi	Öğ. adedi		Okul adedi	Öğ. adedi		Okul adedi	Öğ. adedi		Okul adedi	Öğ. adedi			
		E	K		E	K		E	K		E	K		E	K		
İl merkezi	10	51	35														
Köy. de	12	23	1	9	9		5	9	9		2	2	2		3	3	3
Toplam	22	74	36	9	9		5	9	9		2	2	2		3	3	3
Bünyan M.	2	9	1														
Köy. de	3	4		4	7		3	3	4	1					4	4	4
Toplam	5	13	1	4	7		3	3	4	1					4	4	4
Develi M.	4	11	2														
Köy. de	4	4					4	4	7		1	1	1		2	2	2
Toplam	8	15	2				4	4	7		1	1	1		2	2	2
İncesu M.	1	5	1														
Köy. de	4	6		1	1												
Toplam	5	11	1	1	1												
P. Başı M.	2	8	1														
Köy. de	2	2		8	11	2									20	20	20
Toplam	4	10	1	8	11	2									20	20	20
Ürgüp M.	2	7	1														
Köy. de	8	9															
Toplam	10	16	2														
Schirler	21	91	41														
Köyler	33	48	2	22	28	2	12	16	20	1	3	3	3	29	29	29	
Umumi	54	139	43	22	28	2	12	16	20	1	3	3	3	29	29	29	
TOPLAM	54	139	43	22	28	2	12	16	20	1	3	3	3	29	29	29	

Durumunu Gösterir Cetvel

Öğretmenli, Ens. Öğ. Entitülü, Öğ. Eğitimci ve Enstitülü Öğretmenli okulların Öğrenci sayıları			Eğ. Adedi		Eğitmenli Okullar öğrencisi sayısı			7 - 16 yaş tahsil çağındaki çocuk sayısı		
Erkek	Kız	Toplam	Okul adedi	Eğitmen	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
3415	2245	5660						6312	4469	10781
3576	1700	5276	46	46	1346	563	1909	8358	6171	15029
6991	3945	10936	46	46	1346	563	1909	15170	10640	25840
406	119	525						525	405	930
1612	774	2386	24	24	653	336	989	3341	2250	5591
2018	893	2911	24	24	653	336	989	3866	2655	6521
802	301	1103						1444	1119	2563
1226	445	1671	36	36	1007	487	1494	4316	2966	7312
2028	746	2784	36	36	1007	487	1494	5760	4115	9875
324	174	498						435	371	856
853	402	1255	18	18	321	215	336	1961	1297	3258
1177	576	1753	18	18	321	215	336	2446	1668	4114
249	99	348						341	279	620
1320	986	2006	65	65	1162	701	1863	3813	2696	6509
1569	785	2354	65	65	1162	701	1863	4142	2965	7107
281	151	432						427	344	771
625	246	871	16	16	425	216	641	2437	1819	4256
906	397	1303	16	16	425	216	641	2864	2163	5027
5477	3039	8566						9534	6937	16521
9212	4253	13465	505	205	4914	2549	7463	24726	17229	41955
14689	7342	22031	205	205	4914	1549	7463	34260	24216	58476

Türk Edebiyatı Hikâye ve Roman Antolojisi

İbrahim Zeki BURDURLU

Bu yıllarda antoloji ismini taşıyan haylice kitap yayınlandı. Antoloji anlamının, antoloji çalışmasının ne demek olduğunu bilmeyen imzaların bu yayınlanan kitapları belki bir özlemle kapışıldı. Hele, bir çok şiirleri bir araya getirerek yapılan antolojiler (1) bir hamlede satılı-verdi.

Bu kitaplara bir göz gezdirilirse, zaman, san'at, eser, şahsiyet ve ve bibliyografya tanımadan, geliş-güzel derlemelerden meydana geldiğini ve hiçbir çalışmayı göstermediğini kolayca anlarız. Halbuki antoloji, uzun bir çalışma, iyi ve net bir görüş, kudretli bilgi ister. İş, sadece dermeçatma metinleri bir araya getirip, şair veya yazarlar hakkında bir iki satırlık biyografi yazmaktan ibaret olsaydı, bugün, Tanzimattan evvel yazılmış olan Tezkerelerin büyük önemi olurdu. Bu Tezkerencilik zihniyetinin hâlâ sürüp gitmesi, edebiyatımızın geri kalmasını ve anlaşılmağa sağla-maktadır. Antoloji, yanlışsız, tam, biyografi, bibliyografi ve şahsiyet hakkında toplu, yalansız, net hükümler ister. "Lirik şairdir, ince ve zarif yazar, duyguları sağlamdır, his şairidir, doğuştan şairdir, ağda-lı üslubu vardır, millî romanlar ya-zar, tahlilidir, ruh durumlarını iyi anlatır,, gibi basmakalıp hükümler hiç bir şey anlatmadığından başka, şahsiyet hakkında da bir fikir vere-mez. Antoloji, uzunuzadıya bir tahlil istemezse de, uzunuzadıya tahlil-lerin özlerini ister. Antoloji yazar veya hazırlayan kişi, muhakkak ince bir eği-yazarların eserlerini

okumalı ve onlara dair geniş etüd-ler hazırlamalıdır. Bu etüdlerin an-antolojiye geçecek kısımları o şahısların sanat değerini toplu bir halde ifade edebilecektir. Yoksa, antoloji, bir takım metin yığınından başka bir şey olamaz

Yazarların ve eserlerinin düze-ninde de tarihi gelişmeği gözönüne almak gerektir. Metin seçiminde, o şahsiyetin öz halinde belirtilen san-ateciliğini ispatlayabilecek metinle-ri seçme titizliğini göstermek anto-loji yazarının fikrini açıklamaya yardım eder, başarısını artırır.

Nebioglu Yayınevi, Cevdet Kud-ret Solok'un "Türk edebiyatı Hikâ-ye ve Roman antolojisi"ni yayımla-dı. Bu antoloji, ilk bakışta öbür an-tolojilerin düzenine uygun görünüy-yor. Fakat, eseri bir incelemeden geçirince, antolojinin değerli bir ça-lışma sonucu meydana geldiği an-laşılıyor. Yukarıda antoloji için yaz-dığımız bazı özellikleri üzerinde ta-şıyan bu kitabın, en belirli özelliği-ni, yazarlar ve devirler hakkında maddeler halinde sıralanan sanat karakterlerinde buldum. Yazar: (Tan-zimat Edebiyatı, Edebiyatı Cedide, Fecri Atı Edebiyatı, Yirminci Yüz-yıl Edebiyatı) bölümlerinde kesin ayrılıklar gösteren yönleri belirtmiş ve böylece devirler arasında görü-lebilecek anlamda duvarlar çekmiş-tir. Yazarların, önce hayatlarını ver-miş, hikâye ve roman başlıklarıyla ayırarak eserlerini kronolojik bir sıraya dizmiş, roman ve hikâyeler-in özelliklerinden ayrı ayrı bahset-ve örnek aldığı romanların özetleri-ni metin başlarına koymuş. Bu yap-

ma sırasının içine girmeye devam edersek' eseri gözümüzde değerlen-diren birinci özelliği görmekte ge-cikmeyiz. Cevdet Kudret, şahsiyet-leri ele alınca onların topyekûn bir sanat karakterini çizmiştir. Bence bu, en övülecek, üzerinde önemle durulacak bir noktadır. Şahısların edebî karakterleri tesbit edildikten sonra eserlere geçiliyor. Eğer eser bir değer önçüsü ise, ayrıca ese-rin karakteri de yazarın karakteri-ne uygun bir şekilde anlatılıyor. Metinler ise, yazarın sanat özellik-lerine örnek olabilecek durumdadır.

Tanzimattan bu yana doğru in-celemeye devam ettikçe roman, hi-kâye anlamlarının gelişmesini, e-serler halinde mükemmelleşmesini, türkçenin sadeleşme yolunu örnek-lerle görebiliyoruz.

Cevdet Kudret Solok'un incele-diği yazarların özelliklerini bilirtten kısımlara bir örnek vermek için Abdülhak Şinasi Hisar'ın "Fahim Bey ve Biz," eserini karakterize e-den özeti okuyalım : «b— Fahim Bey, geniş hülyaları hakikat haline getirmek için harekete geçen bir insandır. Elindeki mahdut vasıtalar-la büyük saadetler avcılığına çıkar ve her defasında hayal sukutuna uğrar. c — Fahim Bey Ortada bir hakikattir, fakat bu hakikatı herkes kendisine göre görmektedir : Mese-lâ birisine göre Fahim Bey dünya-nın en iyi kalbli adamlarından biri-dir ; kimisine göre de çapkındır, saman altından su yürütenlerden-dir ; yine birisine göre pisirik, ap-tal, ahlâksızdır ; başka birisine gö-re de evliya gibidir,, (Sa : 257)

Bu değerli antoloji hakkındaki sözlerimize son vermeden evvel, ki-taptan faydalanarak, dilimizin sade-leşme seyrini metinlerden örnekler-alarak görelim. Antoloji yukarıda da söylediğimiz gibi Türk Edebiya-

tının bütünü gelişme yollarını çizilmiş bulunuyor. Şimdi, dilin, cümle ku-ruluşunun ve söyleyişin üzerinde zamanın etkilerini görelim:

«Bizim halkın mukallitliğini ha-ber verdim a. Na işte ispatını da irat edeyim: Bir vakit herifin biri... (Ahmet Mithat-Karı koca masalı)

«Arasıra beldelerin o ufunetli havasından, uygunsuz manzarasın-dan kaçıp, nesimin, mesâmât-ı ez-hardan henüz kurtulmuş parçala-riyle teneffüs etmeği nasıl gönül olurda istemez.» (Namık Kemal İn-tiban-Sergüzeşt-i Ali bey)

«Bir başörtüsü ile köşede otu-ran hanım, şişman, esmer, kaşları-na bir parmak enliliğinde rastık-larsürmüştü ; kaba bir hilka, çir-kin bir kıyafete girmişti. (Samipa-şazade Sezai-Sergüzeşt)

«Mansur esbâb-i mucibesini ta-harriye başladı. Kalem umûrunun her gün böyle geçtiğini, o hâlin yalnız o güne mahsus olmadığını hayretle öğrendi., (Mehmet Mu-rat-Turfanda mı, yoksa turfa mı?)

«Bu sokak ta gelenden geçen-den hâli değildi. Hanımlar önde Bih-ruz bey arkada biraz daha gidildi. Yine sola sapıldı. Burası تنها idi. Beyin de artık beklemeğe taham-mülü kalmamış idi., (Recaizade Mahmut Ekrem-Araba Sevdası)

«Suphi bu manzarayı ömründe görmüş değildi. Beş altı arşın ya-kında şiddeli bir aleş yalın yalın alev salarak , kıvrıla büküle hava-lanmakta ve ucunda siyah bir du-man sütun sütun zebanegir olma-ktaydı., (Nebizade Nâzım-Zehra)

«Her dakika bir çamur girda-bına batmamak için tevakkufa mec-bur olur, iki ellerini ceplerine so-karak eteklerini dizlerinin üstün-de zaptla çalış çalış taşların ü-zerinden sekerek yürür, bazan du-varların kenarından bir gölge şek-

linde süzülerek geçer, güzergâhına tesadüf eden küme küme büzülmüş köpeklerden korkarak yolunu değiştirir ; bazan bir viranenin boşluğundan geçerken şimdi bir el uzanılacakmış, yakasından tutulacakmış gibi kalbinde bir lüzûs heras duyardı... (Halit Ziya Uşaklıgil-Muvi ve Siyah)

— Evet, bırakınız kaçayım... diyecekti ; zira buradaki hayatım meş'um bir şey oldu.

Ben sefil, menhus bir adamım. Sizin bu kadar iyiliğinize karşı bir alçaklık ediyorum. Fakat bilseniz ne zavallıyım.. (Mehmet Rauf-Eylül)

“Yine bir gece amcabey ne olursa olsun mürebbiyenin adasına gitmeğe karar verdi. Odasından başını çıkardı. Kesif bir zulmete boğulmuş o koca sofanın köşesini bucağını dinledi.. (Hüseyin Rahmi Gürpınar-Mürebbiye)

“Beyaz başlı cemaatin bu akşamki hayacanı dini olmaktan ziyade insani idi. Hepsi ve her biri ağrı çeken kadın heyecanını, doğurmanın zaferini ya yeniden tatlılar veyahut istikballerinin en büyük realitesi olacağını hissettiler. Doğum kısmı bitti.. (Halide Edip-Sinekli Bakkal)

“Nur baba bir defa daha kalıp gitmek istedi ve bu sefer müracaat ettiği tedbir Nigâr hanımı okşayarak kandırmak oldu. Lâkin genç kadın karanlığın içinden kendine doğru uzanan elleri kendine itti.. (Yakup Kadri Karaosmanoğlu-Nur baba)

“Gönen'den geldiğimiz günlerden beri bu mektebe devam ediyor-

dum. Ama dersten mersten hiç haberim yoktu. Bir ağızdan okumaya başladık mı, ne olursa olsun, ben de karışır, bağırmaya başladım.. (Ömer Seyfettin-Falaka)

“Aman yarabbi. Bu köyde ne kadar çok Ayşe ve Zehra vardı. Okadar mahzun olmama rağmen aklıma tuhaf tuhaf, deli deli şeyler geliyor, beni güldürüyordu ; Mesele bir müfettiş gelse de mektepteki talebelerimi öğrenmek istese ne kolay cevap verecektim.. (Reşat Nuri Güntekin-Çalıkuşu)

“Şimdi Romeo mayosunun yünü içinde terleyerek ve Jüliyet saçlarını kırmızı kauçuktan deniz başlığına hapsetmiş, belki de şu sivrisinek öldüren fayda ilacının önündedir. İkisi de birbirine ufak isimler takmıştır.. (Fahri Rıfkı Atay-Roman)

“Meğer Fahim Bey yazıhanesinde uyumadığı ve kimsenin de gelmeyeceğine emin olduğu uzun saatlerde daha ancak kendi kafasında kurulmuş olan işini güya hakikaten işliyormuş gibi idare etmek oyununa kapılmış.. (Abdülhak Şinasi Hisar-Fahim Bey ve Biz)

Edebiyatımızın yakın geçmişini ve bugününü eserleriyle birlikte tanıtan bu antolojiyi bütün aydınların okumasını isteriz. Cevdet Kudret Solok'tan da antolojisinde incelediği şahsiyetlerin geniş tetkiklerini ayrı eserler halinde vermesini bekler ; ancak, bu gibi metin çalışmalarının edebiyatımızı olduğu gibi gösterebileceğini hatırlatırız.

Türk Edebiyatı Hikâye ve Roman Antolojisi-Cevdet Kudret Solok-Nebioğlu Yayınevi
260 Sa. 250 krs.

S O N

Kasım ve Aralık Aylarında Halkevimizin Çalışma Raporu

1 — 1/11/1945 tarihinden itibaren oku, up yazma bilmeyenlerin kursu başlamıştır. Bu kursa 65 okuyup yazma bilmeyen kayıt olmuştur.

2 — 5/11/1945 tarihinden itibaren sahnemizde “Ulus tiyatrosu,, temsillere başlamış ve bu temsillerde temsil kolu üyeleri faal vazife almışlardır.

3 — 10/11/1945 gününde Atatürk'ün 7. ölüm yılı ihtifalı yapılmıştır. Kalabalık bir halkın iştirak ettiği bu toplantının sonunda hep birlikte gidilerek Cumhuriyet meydanında Atatürk heykeline çelenk konmuştur.

4 — Dil kurultayına halkevimizi temsilen başkanımız Reşat Oğuz Ankaraya gitmiştir.

5 — Kızılay Kurumu senelik toplantısını salonumuzda yapmıştır.

6 — C.H.P. Genel Sekreterliğinin evimize armağan ettiği pinpon masası evimiz salonunda gençlere oyuna açılmıştır.

7 — 1/12/1945 tarihinde İngiliz Kültür Heyetinin testilediği (beş büyük başarı) adlı resim sergisi on gün teşhir edilmek üzere açılmıştır.

8 — 2/12/1945 tarihinde Ticaret Lisesi talebeleri Namık Kemal ihtifalini yapmışlar ve bu münasebetle (Vatan veya Silistire) Piyesi temsil edilmiştir.

9 — 10/12/1945 tarihinde Trabzon eski Ziraat Bankası Müdürü bay Yusuf Mazhar Eren tarafından (insan tekâmülünde rejimler, demokrasi ve diğerleri) mevzu bir konferans verilmiştir.

10 — 10/12/1945 tarihinde çiftçiler birliği salonumuzda bir toplantı yapmışlardır.

11 — 20/12/1945 tarihinde Atatürk'ün Kayseriye ilk teşrifleri dolayısıyla bir tören yapılmıştır. Kalabalık bir dinleyici kitlesinin hazır bulunduğu bu toplantıda birçok hatipler söz almış ve günün önemini belirtmişlerdir..

12 — 22/12/1945 tarihinde Burhanettin Tepsi tyatrosu sahnemizde temsillere başlamıştır.

13 — 25/12/1945 tarihinde eski halkevi başkanı ve Erkek Sanat Enstitüsü Müdürü Bay Nazmi Ak-yurdun Kayseriden ayrılması dolayısıyla şerefrine bir çay tertiplenmiştir.

14 — 27/12/1945 İstiklâl marşının büyük şairi Mehmet Âkifin 9 uncu ölüm yıl dönümü münasebetile bir toplantı yapılmış, Şairin hatırası saygıyla anılmıştır.

İmtiyaz Sahibi

Raşit Bener

Yazı İşleri Müdürü

Kâzım Özyedekçi

Yıl : 4

Sayı : 34-35

Yıllığı : 180 Kuruş

6 Aylığı : 90

Değerli Yazılara sayfelerimiz açıktır

Basılmayan yazılar geri verilmez.

Basıldığı Yer:
SÜMER MATBAASI - KAYSERİ

Halkevleri Dergileri

Halkevlerinin adı	Derginin Adı	Kaç günde bir çıktığı
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	"
Amasya	Yeşilirmak	"
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Artvin	Çoruh	"
Bafra	Altınyaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	"
Bursa	Uludağ	Üç aylık
Burdur	Ülker	Aylık
Denizli	İnanç	"
Dişarbakır	Karacadağ	"
Elâzığ	Altan	"
Eskişehir	Halkevi	"
Giresun	Aksu	"
Isparta	Ün	15 günlük
İzmir	Fikirler	Aylık
Istanbul - Emir önü	Yeni Türk	"
"	Halk Bilgisi Haberi	İki Aylık
Istanbul Halkevleri	Istanbul	15 günlük
Kayseri	Erciyes	Aylık
Kars	Doğuş	"
Konya	Konya	"
Manisa	Gediz	"
Mersin	İçel	"
Merzifon	Taş n	"
Milâs	Yeni Milâs	"
Muğla	Muğla	"
Niğde	Akpınar	"
Niksar	Ülker	"
amsun	19 Mayıs	"
Sinop	Dıranaz	"
Sivas	Yayla	"
Trabzon	İnan	"
Yozgat	Bozok	15 günlük
Zonguldak	Karaelmas	Üç aylık

Fiatı 20 Kr.

TÜRK TARİH KURUMU

